

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

6^E JAARGANG

WOENSDAG 1 JUNI 1921

No. 283

INHOUD

	Blz.
DE VOORLOOPIGE UITKOMSTEN DER VOLKSTELLING door Prof. <i>Dr. C. A. Verrijn Stuart</i>	467
De Djambilegende door <i>G. P. J. Caspersz</i>	469
De Amerikaansche Nota inzake de Djambivelden	471
Het Volkscredietwezen aanvang 1920 II door <i>C. O. van der Plas</i>	473
Londensche Correspondentie	476
AANTEKENINGEN:	
De werking der Engelsche Duurtewet	477
De herbouw der Duitsche Handelsvloot	478
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	479
MAANDCIJFERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen	479
Handelsbeweging over de maand April 1921	480
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	481—489
Geldkoersen. Effectenbeurzen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	
Bankstaten. Verkeerswezen.	

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*
Assistent-Redacteur voor het weekblad: *D. J. Wansink.*
Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*
Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruijge Plaatweg 37.*
Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: *Economisch Instituut.*
Postcheque en girorekening *Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p.
in Nederland f 20.—. Buitenland en Koloniën f 25.—
per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen
het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande
ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos,
voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0.50 per regel. Plaatsing bij abonne-
ment volgens tarief. Administratie van abonnementen
en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-
Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

30 MEI 1921.

Bij het naderen van de maandswisseling is de geld-
markt opnieuw krupper geworden, zoodat particulier
disconto slechts met moeite iets onder het banktarief
plaatsing kon vinden en herhaaldelijk allereerste kwa-
liteit bankaccept alleen voor 4½ pCt. was onder te
brengen. Desondanks liep de prolongatierente weder-
om terug en sloot op 3 pCt., daarmede de buitenge-
wone slapte op de effectenmarkt opnieuw demon-
streerend.

De wisselmarkt was ook deze berichtswEEK weder
aan sterke schommelingen onderhevig en in het bijzon-
der ponden en dollars. Hiervoor, evenals voor pesos,
trad de graanhandel sterk als koper op. Ondanks de

slechte berichten uit Engeland en het voortduren van
de mijnwerkersstaking, liepen deze koersen dus sterk
op, zoodat heden voor ponden 11,27, voor dollars 2,92
en voor pesos 95½ betaald werd. Niet onmogelijk is,
dat de sterke vraag voor dollars en pesos den ponden-
koers mede trok. Deze stijging werd echter herhaal-
delijk onderbroken door plotselinge inzinkingen, voor-
al van den dollarkoers, daar ook in Londen sterke
schommelingen in dezen wissel plaats vonden, zood-
dat de toestand zeer onzeker was en de zaken sterk
belemmerd werden.

De overige wissels, ofschoon eveneens herhaaldelijk
sterk fluctueerend, bleven ongeveer op het zelfde peil
met uitzondering van Budapest, dat in 8 à 10 dagen
terugliep van 1,40 op 1,05.

LONDEN, 28 MEI 1921.

Gedurende de afgelopen week was geld moeilijk
te verkrijgen. Koersen waren hoog. Maandag en
Woensdag werden kleine bedragen van de Bank of
England geleend, welke aan het einde der week wer-
den terugbetaald.

Hernieuwing van daggeld werd hoofdzakelijk ge-
daan tegen 5½—5 pCt., terwijl nieuw geld soms 7
pCt., doch over het algemeen 6—6½ pCt. kostte.

Zevendaags-geld bleef 5 pCt.

De disconto-markt was kalm en door het lastig
verkrijgen van geld werden er weinig zaken gedaan.
Tweemaands-papier was 5¼ pCt., driemaands- 5¼ en
vier- en zesmaands- was 5¼ pCt.

DE VOORLOOPIGE UITKOMSTEN DER VOLKSTELLING.

De onlangs in de Staatscourant openbaar gemaakte
voorloopige uitkomsten der volkstelling¹⁾ hebben on-
der meer geleerd, dat de relatieve toeneming der be-
volking in het afgelopen, ditmaal elfjarige, tijdvak
groter was dan ooit te voren, en dat de numerieke
verhouding der geslachten hier te lande zich sedert
1909 verder ten gunste der vrouwen heeft gewijzigd.

¹⁾ In het voorbijgaan stippen wij aan, dat het volks-
tellingcijfer der bevolking, al staat het nog niet volkomen
vast, gebleken is ruim 80000 zielen minder te tellen, dan
zich op grond der bij- en afschrijvingen, welke sedert de
vorige telling in het bevolkingsregister hebben plaats ge-
had, liet verwachten. Dit beteekent eene zóó aanmerkelijke
besparing op de uitkeering aan de gemeenten ingevolge
de wet van 24 Juli 1897 S. 156 in de eerstvolgende 10 jaren,
dat reeds nu de kosten der volkstelling als daardoor ge-
dekt mogen worden beschouwd. Het is maar gelukkig, dat
aan het te vorigen jare opgekomen dilettantisch denkbeeld
van het Departement van Binnenlandsche Zaken, om de
volkstelling ditmaal eens over te slaan, geen uitvoering
is gegeven!

Beide feiten zijn van zooveel belang, dat wij reeds thans er even bij wenschen stil te staan.

Het toenemingspercentage in de eerste plaats bedroeg hier te lande in de opvolgende tijdvakken, sedert de eerste volkstelling, welke, destijds nog geen momentopname, van 16 November 1829—1 Januari 1830 plaats had:

	Toeneming der bevolking per jaar en per 100 van het aanvangscijfer.
Van 16 Nov. 1829—1 Januari 1830	
tot 18 „ 1839—31 December 1839	0,91
Van 18 „ 1839—31 „ 1839	
tot 18 „ 1849	0,67
Van 18 „ 1849—31 December 1859	0,79
„ 31 Dec. 1859—1 „ 1869	0,80
„ 1 „ 1869—31 „ 1879	1,14
„ 31 „ 1879—31 „ 1889	1,18
„ 31 „ 1889—31 „ 1899	1,24
„ 31 „ 1899—31 „ 1909	1,39
„ 31 „ 1909—31 „ 1920	1,42

De aanvangsbevolking volgens de telling van 1829 bedroeg 2.613.487 zielen. Het duurde ruim 40 jaren voor deze met 1 miljoen zielen was toegenomen, daar de volkstelling van 1869 een bevolkingscijfer van 3.579.529 zielen aanwees. Na ruim 20 jaren was er weder een miljoen bijgekomen; de telling van 1889 boekte 4.511.415 inwoners. In 1916, dus na ongeveer 17 jaren was de bevolking weder met een miljoen inwoners gegroeid, daar het bevolkingsregister per 31 December 1916 een eindcijfer van 6.583.223 te zien gaf. Het feit, dat de jongste telling een voorloopig eindcijfer van 6.841.155 inwoners oplevert, tegen 5.858.175 bij de volkstelling van 1909, toont, dat onze bevolking laatstelijk in ongeveer 11 jaren tijds met 1 miljoen zielen toeneemt. En de onafgebroken groei van het relatieve toenemingscijfer doet voorzien, dat, tenzij in deszelfs componenten, met name in de relatieve geboorte- en sterftecijfers, eeuwlang wijziging komt, de termijn, binnen welke onze bevolking met een miljoen zielen aanwast, nog verder zal worden ingekrompen.

Er zullen er slechts weinigen zijn, die eene zoo snelle, en nu reeds sedert 70 jaren in aanzienlijke mate progressief snelle bevolkingsvermeerdering, inzonderheid met het oog op de omstandigheden, waaronder het economisch leven ook van ons volk thans verkeert, een heugelijk verschijnsel achten. De ontzaggelijke kapitaalvernietiging, welke plaats had, de vermindering van de productiekraft en productielust, de aanzienlijke verzwakking van de koopkraft in het buitenland met betrekking tot onze exportartikelen, gepaard aan de verscherping van de buitenlandsche mededinging ten gevolge van den economischen nood, waarin groote bevolkingcomplexen zijn komen te verkeeren, dit alles zou op zich zelf reeds den deelingsvoet tusschen kapitaal en arbeid in voor het eerste gunstigen, voor den laatsten ongunstigen zin beïnvloeden, ook al ware onze bevolking sedert 1909 niet of nauwelijks toegenomen. Doch de betekenis er van wordt versterkt, nu een zoo aanzienlijke bevolkingsvermeerdering, welke, wegens hun numerieke meerderheid, overwegend in de kringen der min-welgestelden moet hebben plaats gehad, er mede gepaard ging. Het toenemingspercentage, 1,42, was in de jaren sedert 1909 meer dan dubbel zoo hoog als in het midden der vorige eeuw. Indien eeuwlang nog verder toenemende werkloosheid het teeken is, dat de voortbrenging hier te lande niet verder in vollen omvang op den grondslag der thans geldende loonverhoudingen loonend kan worden voortgezet, moge men trachten het aanpassingsproces aan de veranderde omstandigheden door werkloosheidsuitkeeringen uit de openbare middelen te verlangzamen, dit palliatief kan en mag niet onbegrensde toepassing vinden. Werkloosheidsuitkeeringen, nuttig voor de egalisatie der loonen bij tijdelijke inzinking der arbeidsmarkt, zijn op den duur onmachtig om de loonen op een econo-

misch te hoog peil te handhaven. Zij houden verbruik gaande waar geen voortbrenging tegenover staat, wat uiteraard slechts binnen enge grenzen mogelijk is. Zij doen nuttige arbeidskraft braak blijven, en verplaatsen slechts werkgelegenheid, daar de middelen nu voor de uitkeeringen gebruikt, anders elders werk zouden hebben verschaft.

Ons land is tengevolge van dezen bevolkingsaanwas in toenemende mate voor zijn voedselvoorziening op invoer uit het buitenland aangewezen, en wat het beteekent indien deze hapert, of indien de graanproductie elders slechts ongenoegzame saldi voor export overlaat, hebben wij in de jaren die vlak achter ons liggen, ervaren. Ook uit dezen hoofde is belangrijke bevolkingsvermeerdering hier te lande het tengedeel van gewenscht, zoolang er geen zekerheid bestaat dat wij in evenredig meerdere mate, en liefst op geleidelijk gunstiger voorwaarden, onzerzijds exportartikelen in ruil aan het buitenland kunnen leveren.

Trouwens een toeneming met 1,42 pCt. der aanvangsbevolking per jaar is, van al het voorafgaande nog afgezien, niet slechts ongewenscht, doch op den duur volkomen onhoudbaar. Zij zoude beteekenen eene verdubbeling van de bevolking in 49,16 jaar tijds, indien zij regelmatig voortduurde, eene onderstelling, welke wij, lettend op het stijgend beloop van de boven medegedeelde toenemingspercentages, ons zeker een oogenblik mogen veroorloven. Er is wel niemand die meenen kan dat ons land over een eeuw aan 27,5 miljoen zielen, over twee eeuwen 110 miljoen woongelegenheden en een menschwaardig bestaan zou kunnen bieden. Doch indien dit zoo is, en emigratie van ettelijke miljoenen alleen reeds uit ons land natuurlijk niet mogelijk zoude zijn, dan zijn er slechts twee wegen waarlangs een daling van het toenemingscijfer, welke aanzienlijk moet wezen, wil zij doel treffen, te verwezenlijken is: vermeerderde sterfte of verminderde nataliteit. Den eersten weg zal niemand begerlijk willen noemen, zoodat daling van het geboortecijfer de oplossing zal moeten brengen van het benauwend probleem, hetwelk in de medegedeelde cijfers besloten ligt.

Het tweede feit door de voorloopige volkstelling-uitkomsten in het licht gesteld, is de verdere daling welke het vrouwen-overschot in ons land te zien geeft. Per 1000 mannen kwamen in 1829 1045 vrouwen, in 1839 1042, in 1849 1040, in 1859 1031, in 1869 1029, in 1879 1023, in 1889 1024, in 1899 1025, in 1909 1021 en thans in 1920 1014. Bekend is dat de geslachtsverhouding der geboren en juist omgekeerd een jongens-overschot te zien geeft, hetwelk hier te lande iets meer dan 5 pCt. bedraagt. Dat desondanks de totale bevolking een saldo van vrouwen boven mannen aanwijst, kan slechts uit twee oorzaken worden verklaard: beter levenskansen van het vrouwelijk geslacht en ongelijkmatige deelneming der beide sexen aan de migratiebeweging. Beide oorzaken werken ook inderdaad.

Physiologisch gesproken verdient de vrouw stellig niet het praedicaat van „het zwakke geslacht”. Reeds vóór de geboorte is de afsterving van mannelijke individuen eene relatief veel grootere dan van vrouwelijke. Auerbach becijfert, op grond van Budapest materiaal, in den 9en jaargang van het Archiv für Rassen- und Gesellschaftsbiologie, de geslachtsverhouding bij abortus op 200 : 100, terwijl zij daar bij de doodgeborenen 123,6 : 100, en bij de levendgeborenen 105,8 op 100 bedroeg. En die relatief grooter sterfte handhaaft zich, met slechts enkele uitzonderingen, op nagenoeg alle leeftijden.

Echter laat voor ons land het vrouwen-overschot in de totale bevolking zich slechts verklaren uit de ongelijke deelneming der vrouwen aan de migratiebeweging over de landsgrenzen. In 1839 gaf de volkstelling een vrouwen-overschot van 58.551 personen te zien. Tot 31 December 1920 nu werden er

sedert in ons land meer geboren dan stierven 2.217.097 mannen en 2.076.686 vrouwen. In het geboorte-overschot van dit 81-jarig tijdvak waren de mannen derhalve 140.411 zielen sterker dan de vrouwen, zoodat, indien enkel geboorten en sterfgevallen het bevolkingscijfer hadden gewijzigd het in 1839 bestaan hebbend vrouwen-overschot geleidelijk in een mannen-overschot, ten getale van 81.860 zoude zijn omgezet. Dat desondanks de jongste volkstelling leert dat er in ons land 45.961 meer vrouwen zijn dan mannen, bewijst dat in genoemd tijdvak ten slotte 127.821 meer mannen dan vrouwen ons land verlaten hebben.

De absolute cijfers van het geboorte-overschot voor elk der beide geslachten waren:

	Geboorteoverschot.	
	Mannen	Vrouwen
1840—1849.....	107456	95084
1850—1859.....	141677	120330
1860—1869.....	183337	162393
1870—1879.....	231058	217581
1880—1889.....	287606	278086
1890—1899.....	343109	332188
1900—1909.....	429820	409228
1910—1920.....	499884	461813

Het feit, dat het saldo der vrouwen in het bevolkingscijfer, behoudens een onbelangrijke afwijking tusschen 1879 en 1899, onafgebroken tot op $\frac{1}{2}$ van het aanvangscijfer is gedaald, is een gelukkig verschijnsel, in zoverre er uit blijkt, dat de huwelijkskansen der vrouw, al het overige gelijk gedacht, geleidelijk gunstiger worden.

Dat de verklaring van het verschijnsel is te vinden in het feit, dat de zoo heugelijke, aanzienlijke daling der sterfte, welke, met schommelingen natuurlijk, reeds sedert de 40er jaren der vorige eeuw is ingetreden, over het geheel meer aan de mannen dan aan de vrouwen is ten goede gekomen, kan blijken uit onderstaande cijfers:

Gemiddeld per jaar in	Sterfte per 1000 van ieder geslacht.	
	Mannen.	Vrouwen.
1840—1849.....	27,74	25,68
1850—1859.....	26,23	24,94
1860—1869.....	25,40	24,22
1870—1879.....	25,28	23,57
1880—1889.....	22,19	20,59
1890—1899.....	19,36	17,87
1900—1909.....	16,24	15,02
1910—1919.....	13,69	13,07

Wanneer wij aan de hand dezer cijfers den omvang der verbetering van de sterfte der beide geslachten nader in verhoudingscijfers uitdrukken, daarbij telkens het sterftecijfer in het voorafgaand tijdvak gelijk 100 stellende, verkrijgen wij het volgend overzicht.

Het sterftecijfer daalde voor de

	Mannen. tot: Vrouwen.	
	Mannen.	Vrouwen.
Van 1840/49 op 1850/59....	94,56	97,12
„ 1850/59 „ 1860/69....	96,84	97,11
„ 1860/69 „ 1870/79....	99,53	97,31
„ 1870/79 „ 1880/89....	87,78	87,36
„ 1880/89 „ 1890/99....	87,25	86,80
„ 1890/99 „ 1900/09....	83,90	84,05
„ 1900/09 „ 1910/19....	84,30	87,02
„ 1840/49 „ 1910/19....	49,37	50,90

Met uitzondering van de jaren tusschen 1860—1899 zijn deze cijfers dus voor de mannen gunstiger geweest.

Wellicht zal men de uit deze overzichten blijkende toenadering tusschen de sterftecijfers der beide geslachten in verband willen brengen met het feit, dat de vrouwen, steeds meer de maatschappelijke gelijkstelling met de mannen nastrevend en verwezenlijkend, daarmede ook het, met den beroepsarbeid buiten het gezin samenhangend, risico voor gezondheid en leven aanvaarden. Evenwel ware met deze beschouwingwijze de omstandigheid moeilijk te rijmen, dat ook tusschen 1840 en 1870, toen de hierbedoelde vrou-

wenbeweging zich nog niet of nauwelijks golden deed, de mannensterfte in sterker mate dan die der vrouwen daalde. Men zoude inderdaad dieper op de zaak moeten ingaan, dan hier thans mogelijk is, en met name ook met de doodsoorzaken moeten rekening houden, om den boven geschetsten loop der cijfers geheel verklaarbaar te maken. Reeds het enkel feit, dat de mannensterfte hooger is, maakt het denkbaar, dat hygiënische verbetering en vooruitgang der medische wetenschappen in meerdere mate aan het mannelijk dan aan het vrouwelijk geslacht zal ten goede komen, in zoverre n.l. de vermijdbare sterfgevallen vermoedelijk, ook relatief, het talrijkst zullen zijn bij die groep der bevolking, waar de sterfte het grootste is.

Ten slotte laten wij hier volgen de cijfers nopens de migratiebeweging der beide geslachten in de opvolgende tijdvakken:

	Migratie winst (+) of verlies (—)	
	mannen	vrouwen
1840—1849.....	— 9649	+ 3429
1850—1859.....	— 11453	+ 1695
1860—1869.....	— 48254	— 27075
1870—1879.....	— 12012	— 3463
1880—1889.....	— 42284	— 24687
1890—1899.....	— 50994	— 31581
1900—1909.....	— 51297	— 33713
1910—1920.....	— 1412	+ 22695

De cijfers met name van het laatste tijdvak zouden het vrouwenoverschot hebben doen toenemen, ware het niet, dat de bovengebleken zooveel aanzienlijker daling van de mannensterfte dit heeft belet.

C. A. VERRIJN STUART.

Utrecht, 26 Mei 1921.

DE DJAMBILEGENDE.

Het woord is door den Minister van Koloniën gezegd, toen hij in de Tweede Kamer in eersten termijn de verschillende sprekers over het Djambitewontwerp beantwoordde, om daarmede de „al te optimistische voorstellingen” te kenschetsen, die over den petroleumrijkdom van Djambi en de daaruit te verwachten winsten bestaan.

Zelfs in technische kringen had men volgens hem in dat opzicht het hoofd niet koel kunnen houden. Dit sloeg op het verzoek der Vereeniging van Nederl. Indische Spoor- en Tramwegmaatschappijen aan de Tweede Kamer om ter voorziening in de brandstoffenbehoefte van Indië aan de goedkeuring der Wetsvoordracht de voorwaarde te verbinden, dat de Bataafsche jaarlijks op de haar aan te wijzen havenplaatsen op Java eene hoeveelheid stookolie ter beschikking van het land zal stellen, gelijk aan vijftien procent der in het voorafgaande jaar uit al hare terreinen in Indië verkregen stookolieproductie tegen een prijs, die, berekend naar de brandwaarde, equivalent is met de zelfkosten van Ombilinkolen op die plaatsen.

Uiteraard berustte dit verzoek op de overtuiging, dat de Djambi ontginning zeer groote winsten belooft, zelfs beoordeeld naar den maatstaf van den petroleum-exploitant, die nu eenmaal gewend is met hooge cijfers te rekenen.

Het gaf den heeren De Muralt, Dresselhuys en Treub aanleiding een dienovereenkomstig geredigeerd amendement in te dienen en dit bracht den Minister er toe om bij de behandeling daarvan de genoemde groep van technici, waartoe schrijver dezes behoort, in het debat te betrekken.

Het amendement werd door den Minister fel bestreden, daar het de Bataafsche een winstderving zou kosten, die niet of nauwelijks kan worden goedgemaakt door wat Djambi haar zal opleveren, zoodat de daarin opgelegde voorwaarde voor haar volstrekt onaannemelijk was. Bij aanneming van het amendement zou de Bataafsche zich dientengevolge moeten terugtrekken en de gansche zaak afspringen. Het amendement is dan ook, zelfs nadat de te leveren hoeveelheid stookolie door de voorstellers van vijf-

tien procent verminderd was tot vijf procent, verworpen met 43 tegen 37 stemmen, rechts tegen links.

Welke overdreven denkbeelden de voorstanders bleken te hebben omtrent de Djambiwinst wend door den Minister a.v. in het licht gesteld:

„Zelfs van de meest optimistische deskundige zijde evenwel heb ik — tot mijn spijt moet ik den geachten afgevaardigde, den Heer van Ravesteyn, op dat punt deerlijk teleurstellen —, nog geen raming gehoord, die boven een winstcijfer ging van zeven à acht millioen gulden 's jaars. Na aftrek van beheerloon, kapitaalrente en belastingen zou zelfs in dat geval aan de Bataafsche van dat winstcijfer niet meer dan een bedrag van anderhalf à twee millioen gulden ten goede komen.”

De winstvendeeling is zoodanig, dat het Land 70 pCt. en de Bataafsche 30 pCt. bekomt. Wanneer dus het hoogste aandeel der Bataafsche op 1½ tot 2 millioen gulden is te stellen, volgt daaruit, dat de totale netto winst hoogstens slechts 5 tot 6½ millioen gulden zal bedragen, waarvan het Land 3½ tot 4½ millioen gulden zal toe vallen.

Deze bedragen, die nog wel de beste winstkansen uitdrukken, zijn betrekkelijk zoo laag, dat zij al dadelijk ernstig aan de waarschijnlijkheid daarvan doen twifelen, want wie zou gelooven, dat de Koninklijke voor zulk een luttele winst de reuzentaak in Djambi op zich zou nemen op voorwaarden nog wel, die het Land het recht geven tot een vergaande inmenging in het bedrijf en daardoor geheel afwijken van die, waaronder zij elders in Indië werkt.

Waarop steunt nu de meening, dat integendeel in Djambi op zeer groote winsten mag worden gehoopt? En hierop kan het antwoord kortweg luiden: op het gansche verloop der Djambi-aangelegenheid en de houding der Regeering daarin. Omdat Deze groote verwachtingen koesterde omtrent den olierijkdom van Djambi en Zij daarin een bron dacht gevonden te hebben tot aanzienlijke versterking der inkomsten, was de residentie gesloten geworden voor particulieren mijnbouw onder de gewone voorwaarden der mijnwet en gereserveerd voor ontginning door vennootschappen, waarmede exploitatiecontracten zouden worden gesloten, die het land een groot deel der winst verzekeren. Om zulks mogelijk te maken was de mijnwet in 1910 gewijzigd geworden. Het spreekt vanzelf, dat voor ontginning op de basis van zulk een exploitatiecontract alleen veelbelovende terreinen in aanmerking komen; voor andere zouden geen gegadigden te vinden zijn, omdat daarbij de winstvooruitzichten tegenover het risico te gering zijn.

Een van Landswege in de jaren 1909—1914 uitgevoerd mijnbouwkundig geologisch onderzoek heeft uitgewezen, dat de Djambi-terreinen aan die voorwaarde voldoen.

In het Z.O. gedeelte, dat onderzocht was door den bekenden petroleumgeoloog Dr. Tobler, werd de aanwezigheid geconstateerd van 19 anticlinalen,¹⁾ van welke 6 door hem als gunstig en 3 zelfs als zeer gunstig voor petroleumexploitatie werden aangemerkt.²⁾

In het zich ten N. en N.W. daarvan uitstrekkende overige gedeelte van het petroleumgebied zijn 25 anticlinalen aangetoond, waarvan niet minder dan 16 in dit opzicht gunstig en 1 bovendien zeer gunstig genoemd worden.³⁾

De uitkomsten van voornoemde onderzoekingen worden in de Memorie van Toelichting bij het eerste Djambi-ontwerp aldus samengevat:

„Er is n.l. vastgesteld, dat de tertiaire formatie, welke in de aangrenzende residentie Palembang de draagster is van rijke aardolie-afzettingen, ook in Djambi kan worden aangetoond over een zeer groote uitgestrektheid en in een voor de vorming van ontginbare aardolie-afzettingen bevorderlijke tektonische gesteldheid.”

¹⁾ Terreinen, die olieafzettingen kunnen bevatten en voor bewerking daarop in aanmerking komen.

²⁾ Zie diens verslag in het Jaarboek van het Mijnwezen over 1911.

³⁾ Het hierop betrekking hebbend onderzoek is gepubliceerd in het Jaarboek van het Mijnwezen over 1916.

Bij de in 1912 voor de ontginning van het Z.O. gedeelte gehouden inschrijving, die leidde tot de indiening van het eerste Djambi-ontwerp, dongen niet minder dan zes vennootschappen, waaronder ook de Bataafsche, mede; zij boden geldelijke voorwaarden, die de verwachtingen der Regeering verre overtroffen. Wel een bewijs, hoe groot het vertrouwen der petroleumkringen in Djambi was, enkel reeds afgaande op hetgeen bekend was geworden door het geologisch onderzoek, zonder dat nog ergens door geslaagde boringen de verwachtingen bevestiging hadden gevonden.

Hoe hoog de Djambi-terreinen in Amerika worden aangeslagen blijkt overtuigend uit de volgende aanhaling uit den brief d.d. 29 April l.l. van den Amerikaanschen Gezant in Nederland aan onzen Minister van Buitenlandsche Zaken, die voorkomt in het zoo juist verschenen Oranjeboek:

„Terugkomende op ons onderhoud van hedenochtend over de deelneming van Amerikaansch kapitaal en de petroleumontginning in Indië, ben ik er niet zeker van of ik wel voldoende duidelijk deed uitkomen, dat Amerikaansche wetenschappelijke mannen en oledeskundigen, die zeer vertrouwd zijn met den olierijkdom van Indië, het er over eens zijn, dat de Djambi-velden hoofdzakelijk den olierijkdom van het land uitmaken.”

In overeenstemming daarmede wordt in het adres aan de Tweede Kamer, waarin de Standard Oil het verzoek deed om te mogen deelnemen aan de ontginning van Djambi, gewezen op „de onmetelijke olierijkdommen”, welke aldaar sluimeren.

De legende van den olierijkdom van Djambi berust derhalve op zeer behoorlijke gronden, en het is daarom alleszins geoorloofd daaraan te gelooven.

Het terrein, dat in Djambi aan de Bataafsche ter bewerking is uitgegeven, beslaat een oppervlakte van 1.700.000 H.A., terwijl alle thans in Indië door haar geëxploiteerde concessie-terreinen te zamen eene oppervlakte bezitten van 517.000 H.A. Het Djambi-terrein is derhalve driemaal grooter dan deze, welke blijkens de gegevens der uitvoerstatistiek ruim 300 millioen gulden moeten hebben opgebracht. Welk bedrag aan winst daarin stak is onbekend, maar dat zij eenige tientallen millioenen moet hebben beloopen, dat staat toch wel vast.

Het spreekt, dat de grootte van een concessie-terrein op zichzelf niets bewijst voor de te maken winst, en dat men met daarop gebaseerde vergelijkingen uitermate voorzichtig behoort te zijn. De hoofdfactor is de betrekkelijke olierijkdom, doch wat Djambi betreft bestaan er alle redenen om aan te nemen, dat die groot is.

Dit vooropstellende en in aanmerking nemende, wat over een veel kleiner oliegebied in Indië verdiend wordt, lijkt 't absurd om zulk een lage winst als de Minister noemde, voor te stellen; als de hoogstbereikbare, althans, indien gelijk toegezegd is, de exploitatie zoo intensief mogelijk zal worden geleid. Grotere winsten werden door de Koninklijke reeds behaald, toen zij nog in haar beginjaren was en het bedrijf in Indië bij tegenwoordig vergeleken nog op zeer bescheiden schaal werd uitgeoefend, terwijl benzine, waaraan juist de Sumatraansche olie zoo rijk is, destijds een veel minder waardevol product was dan thans.

En zou de Standard Oil zoo huppig zijn om ook op dezelfde voorwaarden als de Bataafsche een deel van Djambi te krijgen, wanneer zij daarvan geen groote winsten verwacht? Vooral het hoge benzine-gehalte der te vinden olie maakt zulks waarschijnlijk en de ontginning voor haar zoo begerlijk, omdat Amerika onder een groot tekort aan benzine lijdt.

Men maakt zich daarom volstrekt niet schuldig aan onberaden optimisme door uit Djambi veel grotere winsten te verwachten dan de Minister in uitzicht stelt. Hoe zijn deze cijfers trouwens verkregen? De Minister deelde daaromtrent slechts mede, dat zij hem van deskundige zijde waren verstrekt, doch geen

enkele deskundige is in staat om binnen zulke enge grenzen de vermoedelijke winst op te geven van een oliegebied, dat nog enkel mijnbouwkundig geologisch verkend is geworden en waar zelfs nog geen proefboringen plaats vonden. De meest deskundige heeft zich in een dergelijk geval te beperken tot het in zeer groote trekken uitspreken der winstkansen. Het eenige, wat hij daarover kan zeggen, is hoe zij in het algemeen zijn, goed of minder goed, en hierop heeft ieder voor zich zijn overtuiging te vormen. De cijfers, die de Minister noemde, kunnen dan ook als geheel waardeloos op zijde worden gelegd. Zij hebben intuschen in zoverre hun dienst gedaan, dat het stookolie-amendement er door gevallen is, en het heeft er dan ook alles van, dat zij met het oog daarop zoo gesteld waren.

Doch dan is het volgende over het hoofd gezien. Het doel waarmede de aardolie-ontginning in Indië door het land ter hand worden genomen, is volgens de eigen woorden van den Minister van Koloniën: ¹⁾

„damping zooveel mogelijk van de al wijder wordende, door geen belastingen meer afdoende te vullen kloof tusschen lasten en baten; voorziening in een tekort op den gewonen dienst, dat naar de laatste gegevens geklommen is tot een bedrag van minstens 100, zoo niet van 125 a 150 miljoen gulden 's jaars.

Daartoe, M. d. V., is het, dat niet alleen de Djambi-aardoliewinning, maar ook alle verdere exploitatie van dien aard, dienstbaar zullen zijn.”

Alzoo minstens 100 miljoen gulden winst zullen de Djambi en verdere aardolie-ontginningen per jaar hebben op te brengen!

Wanneer de Minister nu vooropstelt, dat uit Djambi, vermoedelijk het rijkste aardoliegebied, maar hoogstens 4½ miljoen gulden valt te halen, zal hij moeten inzien, dat de aardolieontginning van landswege de oplossing van het vraagstuk, hoe het ontzaglijke tekort te dekken, bijna geen stap verder brengt, en zal hij terstond op den zoek hebben te gaan naar andere meer doeltreffende middelen.

Dit is de logische consequentie van 's Ministers bestrijding der Djambilegende.

De Volksvertegenwoordiging zal goed doen met den Minister hierover eens te gelegener tijd opheldering te vragen.

G. P. J. CASPERSZ.

DE AMERIKAANSCH NOTE INZAKE DE DJAMBI VELDEN.

Men schrijft ons uit New York d.d. 12 Mei 1920:

De New York Times van 8 Mei bevat een lang telegram, een interview weergevend, door het Tweede Kamerlid Albarda toegestaan aan den Haagschen correspondent van het blad, waarin deze volksvertegenwoordiger gemeend heeft aan het Amerikaansche volk te moeten kenbaar maken, dat hij een voorstander is van staatsexploitatie der Djambivelden, doch in geval deze niet wel uitvoerbaar is, de voorkeur zou geven aan het verbrokkelen van de terreinen, teneinde een gedeelte van de Djambiconcessies aan de Standard Oil Company te kunnen toewijzen. Eerder willen wij verouderstellen, dat de heer Albarda gedacht heeft op deze wijze het landsbelang te dienen, dan dat hij gefaald heeft zijn politieke instincten te onderdrukken, doch wij durven hem de verzekering geven, dat hij door op bovenvermelde wijze zijn licht te laten schijnen, ons land onberekenbaar nadeel zou kunnen toebrengen.

Gedurende de laatste weken troffen wij herhaaldelijk in de bladen hier te lande berichten uit Holland aan over de debatten, in de Tweede Kamer en elders, over de Djambiconcessies gevoerd en zoowel de houding van „Het Volk” als die van eenige politici wordt hier dan uitgelegd als een pleidooi voor het toekennen van de door de Standard Oil gevraagde (beter „geëischte”) vijftig procent der concessies.

Nadat Holland hier gedurende den oorlog en on-

middelijk daarna — om het zacht uit te drukken. — alle populariteit had verloren, is er zoowel door het krachtig werken der Ned. Kamer van Koophandel te New York als door de pogingen van vele Nederlanders individueel, langzamerhand weder toenadering ontstaan en, wij mogen zeggen, waren de oude vriendschapsbanden weder nauw aangehaald. Ten gevolge van de rusteloze en krachtige propaganda der oliemagnaten — de ongekroonde koningen der Vereenigde Staten — hebben de geïnspireerde dagbladen, waarop het Amerikaansche volk helaas bijna uitsluitend voor zijn geestelijke lafemis en voorlichting aangewezen is, getracht het denkbeeld ingang te doen vinden, dat het Britsche Rijk er op uit is, de Vereenigde Staten van de wereldproductie der petroleum uit te schakelen — terecht of ten onrechte, wij blijven er buiten. De Amerikaansche nota aan Holland nu zou op het Amerikaansche publiek niet zoo veel indruk maken, omdat, in het algemeen gesproken, de Standard Oil bij het groote publiek nog steeds eenigszins in een kwaden reuk staat wegens de hardhandige politiek door deze combinatie in het verleden gevoerd; en wellicht is het ook aan „Het Volk” niet onbekend, dat de fabelachtige fortuinen der Rockefellers en talloze andere oliepotentaten niet dan ten koste van handen strijd tegen de kleinere producenten en tegen den kleinen man, zijn opgestapeld. Het moet nu natuurlijk vreemd aandoen, dat de houding van Hollandsche socialistische door Amerikaansche bladen, sterk door de kapitalistische oliecombinaties beïnvloed als zij zijn, kan worden uitgespeeld om het groote min of meer onpartijdige publiek er van te overtuigen, dat Holland zich in dienst heeft gesteld van de Engelsche belangen en dat de Nederlandsche Regeering „geheime diplomatie in den slechtsten vorm” heeft gevoerd teneinde te verhinderen, dat — van Hollandsch standpunt gezien — het paard van Troje wordt binnengehaald!

Den gemiddelden Amerikaan zal het natuurlijk streelen te lezen, dat Amerikaansche onderdanen in het buitenland belangrijke concessies hebben verkregen, hij is echter te verstandig om het onbereikbare of onredelijke te vengen. De geïnteresseerde oliebelangen benevens de met deze samengaannde zeer agressieve militaristische partij daargelaten, zou hij zonder twijfel genoeg genomen hebben met de toelichting door de Ned. Legatie te Washington en de Ned. Kamer van Koophandel te N. Y. omtrent het door de Ned. Regeering ingenomen standpunt gegeven, ware het niet, dat de buitengewone belangstelling en warme genegenheid door „Het Volk” en zijn politieke geloofsgenooten voor de Standard Oil betoond, bij het Amerikaansche volk — welks denkvermogen zooveel sterker dan bij andere naties op geld en geldverdiennen is gespits en dat tegelijkertijd, misschien wel als gevolg van zijn ondiepe levensbeschouwing, in zekeren zin naïef en goedgelovig is — het vermoeden wekt, dat redelijke Amerikaansche verlangens onrechtmatig aan Engelsche intrigues worden opgeofferd; gezien de rivaliteit tusschen deze twee naties kan dit voor ons land slechts gevaar opleveren, de relaties zelfs voor goed bederven.

De verslagen van de Kamerdebatten over deze oliekwestie zijn nog niet in ons bezit en wij kunnen haar dus niet in alle details overzien; wij dachten echter geen mosterd na den maaltijd toe te dienen, wanneer wij verwijzen naar de hatelijke, zelfs arrogante artikelen hier in sommige bladen verschenen. Het, op het eerste gezicht, belangrijkste bericht troffen wij aan in het tamelijk betrouwbare „New York Commercial” — van 2 Mei —, dat gezegd wordt aan Morgan toe te behooren. Er is reden om aan te nemen, dat het een directe uiting van het State Department (Ministerie van Buitenlandsche Zaken) is en wij laten het hier onvertaald volgen:

„Holland, it was pointed out, is attempting to do what „President Harding in his „by the eternal” speech is con-

¹⁾ Handelingen, blz. 2260.

„strued as saying she shall not do; that is, to deny the principle and fruit of reciprocity. In fact, the note to „Holland is a step in advance of the Protests to Great Britain over Mesopotamia and to Japan over her mandate islands in the North-Pacific. There are valuable rights in all mandate lands in which the United States claims equal commercial privileges under the open door or reciprocity doctrine and under the mandate plan. Holland comes under the open door or reciprocity class, and it is reciprocity from Holland to which the President's speech is understood to apply, and to apply very clearly.”

Staaude tusschen twee van de vuurmonden op het dek van het vlaggeschip Pennsylvania — wij hebben het allen in de „movies” kunnen zien — hield President Harding na de revue op de reede van Hampton Roads, van de uit de zuidelijke wateren teruggekeerde Atlantische vloot, de bewuste „by the eternal” speech, waarvan wij de betreffende passage alweer letterlijk overdrukken:

„I have no thought in my mind except that I can say „with all the sincerity of my heart that America will never ask anything of you, not in perfect accord with the best conscience of the freest people on earth, but when we do ask we will expect of you the best defense that human beings can give. I am very confident that you live and breathe the spirit of this Republic. The United States of America do not want anything on earth that does not belong to it, it does not want anything that is not rightfully our own, no territory, no payment, no tribute. We do want that which is righteously our own, and, by the eternal, we will have that.”

Onwillekeurig denkt men aan den tijd, toen de Deutsche Keizer onder het schudden van zijn gepantserde vuist voor zijn volk — slechts — „een plaatsje in de zon” opeischte; doch men make zich niet al te ongerust, in Amerika gebruikt men wel vaker krachtige termen, die achteraf blijken niet zoo kwaad bedoeld te zijn. Toch heeft 't zijn nut, ons af te vragen, welke beteekenis aan het artikel van de „New York Commercial” kan worden toegekend.

Van den meer bezadigden Secretary of State Hughes — die meer jurist dan diplomaat is — is het zoo goed als zeker niet afkomstig; vermoedelijk moet het worden toegeschreven aan een lichtzinnigheid van een der hooger ambtenaren van Buitenlandsche Zaken te Washington en is het meer bedoeld als een tactische zet om de ongeduldige, machtige olieconcerns tegelijkertijd zoet te houden en ter wille te zijn. Er valt zeker niet duidelijk uit te lezen, dat de Vereenigde Staten de Nederlandsche koloniën plotseling als een mandaatgebied — in den minstvergaanden zin daaraan in het Verdrag van Versailles gegeven — beschouwen, en het is ook wel uiterst onwaarschijnlijk, dat dit werkelijk het geval zou zijn. Het geheele artikel is overigens misplaatst en het tijdstip kon wel niet ongelukkiger gekozen zijn om van Nederland en Ned.-Indië te eischen, dat zij de helft van hun olievoorraden aan Amerikaanse belangen afstaan. Juist dezer dagen toch is voor een voor bepaalde artikelen zoo goed als prohibitief tarief van invoerrechten gestemd; een wet is afgekondigd, waarbij, indien zij wordt toegepast, aan schepen onder Hollandsche vlag de vaart op Amerikaanse havens onmogelijk wordt gemaakt; een immigratiewet is slechts sedert enkele dagen van kracht, waarbij op aandringen van de Labor Unions, de immigratie buitengewoon is beperkt, waardoor niet alleen een der idealen van de Unie wordt verloochend, doch waardoor de Vereen. Staten tevens weigeren de eigen natuurlijke rijkdommen te ontsluiten; terwijl, om bij de olie te blijven, op de Philippijnen, Amerikaansch gebied dus, het boren naar olie etc. aan niet-Amerikanen bij de wet is verboden. Deze pogingen om met twee maten te meten, moeten o.i. verklaard worden, gedeeltelijk doordat de Amerikaanse Regeering te sterk doordrongen is van de belangrĳheid van petroleum wegens haar toepassing op zoo velerlei gebied, doch veel meer door de drieste propaganda van enkele olieconcerns. Juist in dit ver-

band mag, als waarschuwend voorbeeld, wel eens gewezen worden op de positie, waarin Mexico ten opzichte van de Vereen. Staten is gekomen, nadat het met groote vrijgevigheid, op ruime schaal en onder gunstige voorwaarden concessies aan Amerikaansche onderdanen had geschonken. Niet, dat wij trachten willen het gebrek aan rechtszekerheid en andere misstanden, die in Mexico geheerscht hebben; te vergoelijken; zonder dat men echter geloof behoeft te slaan aan de verhalen van omkoopertij, geïntrigueer, zaaien van onrust, ontwerpen van en deelnemen in revoluties enz., die aan sommige Amerikaansche olieconcerns worden ten laste gelegd en zelfs in de Vereen. Staten algemeen verbreid zijn, moet het hun toch euvel worden geduid, dat zij door een systematische perscampagne het Amerikaansche volk tegen den nabuur trachten op te hitsen en daarbij opzettelijk een valsche voorstelling der feiten geven in de hoop een atmosfeer te scheppen gunstig voor interventie en, wellicht, een — guerilla — oorlog met al den aankeve en noodlottige gevolgen van dien. Wij willen volstrekt niet tekort doen aan de schitterende organisatie der maatschappijen, evenmin den lof hun onthouden, dien zij wegens den aan hen te danken vooruitgang der techniek op het gebied der oliewinning, raffinering, en distributie, verdienen, doch het diene nogmaals met nadruk en ter waarschuwing gezegd, aan macht en invloed ontbreekt het hun, met hun heirleger van Washingtonsche lobbyists, niet en van den tegenwoordigen ondersecretaris van Buitenlandsche Zaken is het o.a. een publiek geheim, dat hij, de geprononceerde interventionist, als leider der oliëpolitiek — en als sprektrumpet der oliëconingen, die zulk een groot gedeelte der verkiezingscampagne hebben bekostigd — in het kabinet is opgenomen. Bijzonderheden zullen wij verder den lezers sparen, doch iederen rechtgeaarden Nederlander moet de gedachte pijnlijk aandoen, dat tegen ons landje op dezelfde afsnauwende, onnoodig vernederende wijze zou kunnen worden opgetreden, welke het ongelukkige Mexico zich ter wille van zijn oliërijkdom heeft moeten laten welgevalen, en waaraan het verder trouwens hoofdzakelijk te wijten is, dat de groote republiek van het Noorden bij de zuidelijke zusterrepublieken zoo veel wantrouwen gewekt en alle sympathie verspeeld heeft.

De wijze, waarop de Standard Oil gemeend heeft, vlak voor de behandeling in de Staten Generaal met een vriendelijkheidje, dat slechts bedoeld is om sabelgeletter te overstemmen, tusschenbeide te kunnen treden, doet ons vreezen, dat zij in de meening verkeert, dat het Hollandsche volk, zich evenals Mexico, om van Columbie en Venezuela niet eens te spreken, laat beïnvloeden. Een oplossing, waarbij aan Amerikaansch kapitaal gelegenheid geboden wordt deel te nemen aan de exploitatie van de overige oliëvelden in Ned. Indië, en die beide partijen bevredigt, zal ongetwijfeld gevonden kunnen worden, doch men zij op het Plein op zijn hoede, opdat, bij het vergeven der concessies, de ellende niet eerst recht begint.

Dat de Amerikaanse „eischen” op geen enkelen rechtsgrond steunen, is natuurlijk bij gelegenheid der besprekingen in de Kamer voldoende aangetoond en wij achten ons daarom van verdere beschouwingen dienaangaande ontslagen. Aan „Het Volk” en andere kampioenen der Standard Oil zij slechts ter overweging aangeboden de volgende zinsnede uit een artikel door het bekende New York Journal of Commerce — als dagblad uitstekend, van politieke richting neutraal, van moraliteit hoogstaand en onverdacht, van inzichten zeer breed en volle honderd procent Amerikaansch — aan deze Amerikaanse nota gewijd:

„What we contend is that we should be given the same right as the citizens of any other country in the working of oilfields, situated in territory whose ownership by foreign nations no one contests, and controlled as public

„lands. A logical ground for this position can be afforded „only by the recognition on our part of exactly this same „equality of opportunity in trade openings and natural „resources within the territory of the United States. This, „however, is precisely what we have in recent and current „acts of legislation called in question. Our tariff and ship- „ping policies are both discriminating measures in one „way or another. Our immigration limitations as well as „various less familiar elements in the Federal policy all „run counter to the ideals of internationalism which seem „to lie at the root of the note to Holland. We cannot be „international where American foreign trade is concerned „and national where the foreign trade of other countries „is at stake. It will require the exercise of very great „diplomatic ingenuity to present our case in such a way „as to offset this outstanding fact in the situation.”

Dat de Amerikaansche Regeering met buitengewoon groote en rechtmatige belangstelling het verloop van het olieprobleem volgt is niet meer dan begrijpelijk. Pessimisten waafonder ook ambtenaren in den dienst der Geological Survey, beweren dat binnen afzienbaren tijd — men spreekt zelfs van twintig jaren — de olievoorraad der V. S. zal zijn uitgeput en de Unie dus aangewezen zal zijn op het buitenland — evenals het buitenland vroeger op de Unie. De oliekwestie werd plotseling acuut, toen het vorig jaar het enorme aantal oliestokkende schepen waartoe door den Shipping Board opdracht tot aanbouw was gegeven, om zoo te zeggen, plotseling op de markt werd geworpen en bleek ook gedeeltelijk als gevolg van de moeilijkheden in Mexico, dat niet voldoende stookolie aanwezig was.

Ovenigens behoeft er, wat de toekomstige productie betreft, niet uitsluitend pessimisme te heerschen. Eenige aandacht verdient wel, hetgeen de heer Thomas A. O'Donnell, President van het American Petroleum Institute, krachtens positie en ervaring dus iemand volkomen bevoegd, op de laatste jaarvergadering van deze organisatie als zijn meening uitsprak. Hij verklaarde namelijk, dat noch voor de V. S., noch het overige gedeelte der wereld eenige vrees omtrent de toekomstige olievoorziening behoefde gekoesterd te worden; dat het werkelijke gevaar alleen bestond in de beperking van de gelegenheid tot boren en produceeren; dat, afgezien van bestaande en nog te ontdekken petroleumbeddingen, er in het westelijk gedeelte van de Unie nog reusachtige „oilshale” lagen bestaan, doch dat de tegenwoordige productie van petroleum in verhouding zoo goedkoop is, dat deze lagen voorloopig niet eens behoeven te worden aangeraakt. Gezien het tempo van den vooruitgang der techniek mag dus nog op een ruimere reserve — de lagen komen hoofdzakelijk in Colorado en Utah voor — gerekend worden; al is het proces technisch nu nog niet volmaakt op den duur zal de afscheiding der olie uit deze „oilshale” zeker op een economische basis kunnen worden bewerkstelligd.

Het wetsontwerp inzake de Djambivelden moge wellicht geen ideale oplossing brengen; nu vakmannen, zoowel als zij, die door werkkring of positie, in staat zijn het olieprobleem te beoordeelen, naar het schijnt vrijwel eenstemmig van meening zijn, dat staatsexploitatie niet uitvoerbaar is, lijkt de oplossing wel degelijk een gelukkige. Van deelname van Amerikaansch kapitaal, als zoodanig, is zeker wel niemand in Nederland en Koloniën afkeerig en indien Amerikaansche maatschappijen met hun militaristischen en imperialistischen aanhang — die, men verlieze het vooral niet uit het oog, volstrekt niet het Amerikaansche volk zijn, zich voortaan spenen willen van intimidatie, zal er ook wel geen bezwaar tegen bestaan, dat er aan eenige concerns van goeden naam en faam gelegenheid wordt gegeven, Amerikaansch kapitaal in de resteerende olieterreinen te steken, waardoor het belang van beide volken niet weinig zou worden gediend. Men hoede zich echter voor het gebruik van unfaire middelen: op de publieke opinie die ten slotte voor de regeering den besten steun beteekent,

hebben dreigementen ten slotte juist de omgekeerde uitwerking van die, welke men er mede denkt te bereiken.

HET VOLKSCREDIETWEZEN AANVANG 1920.

II.

Van den toestand van het V. C. W. op ultimo 1919 kan men zich uit de cijfers der verslagen wel een beeld vormen.

Wat betreft de dorpscredietinstellingen: de loemboengs, alleen op Java bestaande ten getale van 9974, hadden op het einde van het boekjaar 1918/1919, d.i. ult.° Sept. 1919 een voorraad padi van 2.152.558 pic. 563.078 picols waren uitgeleend, terwijl de achterstand bedroeg 395.686 picols, of gemiddeld 39 pic. per loemboeng en het zuiver vermogen in padi 2.659.889 pic., of 266 pic. per loemboeng.

De achterstand per loemboeng loopt sterk uiteen, nl. van 1 pic. op 282 pic. zuiver vermogen in Pasoeroean, 6 op 214 in Madioen en 8 op 101 in Kedoe tot 142 op 506 in Cheribon en 134 op 229 in Kediri. Hierin drukt zich vermoedelijk uit de mate van overheidsbemoeienis met de inning.

De achterstand uit te drukken in de gedurende het verslagjaar uitstaande padi is niet mogelijk, daar de totaalhoeveelheid uitgeleende padi niet vermeld wordt. Wel wordt opgegeven, dat de administratiekosten ad f 957.658,— 14 pCt. van het maximaal uitstaande bedrag beliepen — dit is derhalve op f 6.840.414,— aangenomen. Op welk bedrag de picol padi is gewaardeerd, blijkt niet. Neemt men daarvoor f 5,— per picol, hetgeen zeker niet te hoog is (verg. Verslag V. C. W. pag. 5, kol. 2, r. 2), dan stond maximaal uit 1.368.083 picol, waarvan de achterstand 29,36 pCt. uitmaakt. Bovendien zou dan van een totaal padi bezit van 2.715.636 pic. slechts iets over de helft uitgeleend zijn. Is de picol padi op meer dan f 5,— aangenomen, dan worden deze cijfers nog ongunstiger.

Het zuiver vermogen der loemboengs bedroeg — de picol padi weer op f 5,— stellende — f 13.299.445,— aan padi en f 6.046.177,— (waarvan f 4.315.300,— bij afdelingsbanken gedeponoerd) aan geld en gebouwen: te zamen f 17.614.745,—; een zeer aanzienlijk bedrag, in aanmerking genomen, dat het door het armste deel der bevolking is opgebracht.

Welke interest berekend wordt is niet vermeld; 40 à 50 pCt. was voor eenige jaren gebruik. Wellicht is het cijfer nu lager.

Wat de beteekenis der loemboengs voor de bevolking betreft: in de moeilijke jaren van rijstschaaerste zijn zij stellig zeer nuttig geweest. Of zij, zooals men vaak van Inlandsche zijde hoort, de zorgeloosheid in de desa vermeerdert hebben, er mede schuldig aan zijn, dat de goede gewoonte den eigen padi-voorraad zoo lang mogelijk te bewaren meer en meer verdwijnt, het gemakkelijker crediet werkelijk ten gevolge heeft gehad, dat de kleine landbouwer veel meer onder schuld gebukt gaat dan vroeger, is niet uit te maken.

Evenmin is bewezen de klacht, dat door het inleveren van de slechtste padi aan de loemboeng, die later toch weer als zaadpadi wordt gebruikt, de rijstbouw geleden zou hebben. Toch moeten, dank zij de landrente proefsnitten, ruimschoots cijfers bekend zijn om een conclusie te kunnen trekken. Het is een der vele voorbeelden hoe weinig nut men trekt van den schat van gegevens, die bijna iedere diensttak bezit, hoe treurig het in Indië met de statistiek gesteld is.

De groote vermindering van het aantal loemboengs in de laatste jaren is zeker een groote verbetering geweest.

Op ult.° 1919 bestonden op Java en Madoera 1994 desabanken met een zuiver vermogen van afgerond f 1.466.000,—, waarvan f 845.000 bij de afdelingsbanken was gedeponoerd, terwijl aan leeningen uitstond f 1.146.000,—.

De achterstand bedroeg f 32.000, d.i. 2,8 pCt. van het uitstaand bedrag, tegen 6,4 pCt. het jaar te voren. Dit gunstig resultaat is stellig te danken aan het gedurende de laatste jaren op ruime schaal opheffen (in 1919: 177) en stopzetten (in 1919: 182 tegen 315 het jaar te voren!) van bankjes wegens knoeierijen, grooten achterstand of gebrek aan levensvatbaarheid. 144 nieuwe banken werden opgericht.

In de buitengewesten waren 573 banken, waarbij f 423.000,— uitstond, het zuiver vermogen f 372.000,— bedroeg — bij de volksbanken was gedeponieerd f 275.000,— en de achterstand bedroeg f 205.000,— of 48,77 pCt. van het uitstaand bedrag!

Niet minder dan 105 banken werden opgeheven, 232 stop gezet; slechts 12 nieuwe opgericht.

De achterstand loopt gewestelijk weer sterk uiteen, n.l. op Java van 63 pCt. Djokdjakarta l. (8 banken); 19,6 pCt. Kediri (120 b.) en 13,4 pCt. Cheribon (88 b.) tot 0,05 pCt. Banjoemas (58 b.) en 0,035 Preanger (317 b.).

In de Buitengewesten van 74 pCt. Sumatra's W.-K. (uitstaand bedrag f 244.000,— 405 b.) tot 1,76 pCt. Djambi (uitstaand f 5.000,—; 19 b.) en 1,71 pCt. Bali en Lombok (uitstaand f 37.000,—; 35 b.).

Het op ruime schaal opheffen van bankjes in Sum. W. K. deed den achterstand, die in 1918 nog f 73.000 hooger was, tot het genoemd bedrag terugloopen.

De klacht over gebrek aan hulp van de bestuurs ambtenaren in Sum. W. K. in het verslag V. C. W. dwingt wederom verband te zoeken tusschen den graad van bemoeienis van deze ambtenaren met het V. C. W. en de achterstandcijfers. Ook de grondslag van het desabankbedrijf schijnt nog grotendeels te zijn „de sterke hand, het dwingend voorschrift”, „het gezag” waarover elders in de verslagen V. C. W. en C. K. gesproken wordt — ook dit bedrijf staat dan nog niet op gezonde basis.

Een bestuursreorganisatie, waarbij de bestuursambtenaren-manusjes van alles verdwijnen en op ruime schaal aan niet al te kleine gebiedsdeelen *zelfbestuur* geschonken wordt, zooals bijv. beschreven in afd. V van het verslag der Herzieningscommissie, zal ook hier zuivering brengen.

Een zeer gunstig verschijnsel is stellig het deelnemen op Java van vrouwen aan de desabankbesturen in het verslag V. C. W. vermeld. Althans op Java en Madoera houden de vrouwen zich veel meer met kleinhandel bezig dan de mannen. Zij zijn beheersters van de geldkist; zij hebben meer economisch inzicht. Daarmede stemt overeen de mededeeling in het verslag, dat zij in de bankbesturen meer begrip van hun taak toonen dan de mannen.

Het bedrijf der *volksbanken* heeft vooral in de laatste tien jaar verschillende fasen doorloopen.

Reeds in het verslag van het Inl. Credietwezen over 1908 (pag. 2) wordt opgemerkt, dat de ambtenaren in de besturen bij den toenemenden omzet zich niet meer ten volle konden wijden aan de dagelijkse bemoeiingen met het bedrijf, dat meer en meer voor rekening van den administrateur kwam. Deze phase van ontwikkeling is nu doorloopen: de administrateur is de uitsluitende en verantwoordelijke beheerveroeder geworden. Hoogstens kunnen de met werk overladen trouwens in aantal verminderende ambtenaren, die het grootste deel der besturen vormen, repressief op de richting en wijze der credietverstrekking eenigen invloed uitoefenen, door verwijdering van een administrateur — geval, dat in de practijk alleen bij fraude of verregaande achteloosheid voor zal komen. De bestuursbemoeiingen zijn vrijwel beperkt tot hulp bij het innen der terugbetalingen: wederom „de sterke hand, het dwingend voorschrift”, „het gezag”.

Op zichzelf genomen is dit feit gelukkig te achten: nu niet langer wisselende bestuursambtenaren het bedrijf leidden, kon daarin stabiliteit komen. Daar echter de weggevallen leiding niet kon worden vervangen door leiding door den dienst van het volks-

credietwezen (het komt immers allereerst aan op de plaatselijke credietbehoefte, de eigenaardigheden van land en volk — zeer terecht hebben de besturen zich tegen al te intensieve bemoeiing van den dienst van het V. C. W. schrap gezet) moeten aan de zelfstandige, weinig anders dan administratief gecontroleerde administrateurs van credietinstellingen, die nog iets meer pretendeeren dan zuiver commercieele bankjes te zijn, zeer hooge eischen gesteld worden. Helder economisch inzicht; kennis van land, volk, taal, economische verhoudingen; organisatievermogen; menschenkennis, tact — aan al deze eischen zal een bankadministrateur moeten voldoen. Nu behoeft het geen vorder betoog, dat in een land als Indië, waar aan dergelijke krachten een schromelijk tekort is, waar in het particuliere voor menschen met zulke capaciteiten buitengewone hooge inkomens te verdienen vallen, men die voor de 83 volksbanken, welke noch de zekerheid eener ambtelijke positie kunnen aanbieden, noch in staat zijn met particuliere werkgevers te concurreren¹⁾, absoluut zeker niet krijgt.

Dit is te ernstiger doordat „zich als onmisbare bijstand voor den administrateur tusschen dezen en het groeiend aantal leeners een voortdurend toenemend corps van bankpersoneel schoof, dat den administrateur van de leeners verwijderde en aan zijn kantoor bond” (Verslag C. K.). Als gevolg daarvan is de leener voor hem geworden „een kaart of een folio met een duimafdruk, een doopceel en een lijst van bezittingen.”

Doordat op deze wijze alle contact tusschen den bedrijfsleider en de belanghebbenden, de leeners, is verbroken, is ook alle invloed dezer laatsten op de richting van het bedrijf buitengesloten; kan de administrateur bij het bepalen dier richting geen gebruik maken van ervaringen omtrent de behoeften, wenschen, omstandigheden der belanghebbenden.

Het gevolg dezer verwijdering van administrateur en leeners is geweest, dat steeds meer de zakelijke zekerheid alleen telt bij de credietverlening. De leeners „behooren, voor zoover zij geen ambtenaren of beambten zijn, allen tot de klasse der grondbezitters of deelgerechtigden in den communalen grond” (Verslag V. C. W.) en wel „de economisch zwakkeren onder hen”. De banken, ingesteld onder drang van overheidswege, op velerlei wijze bevoorrecht, verleen derhalve (en tegen hooge rente!) geen ander crediet dan een zuiver commercieel gedachte en geleide particuliere instelling, op dezelfde wijze (crediet verband, vrijstelling zegelrecht, enz.) bevoorrecht, zou kunnen doen. De opkomende middenstand, de kleine industrieelen, die voor de toekomst van Java's te eenzijdig den landbouw beoefenende bevolking zoo onberekenbaar veel beteekenen, bereikt de bank alleen, indien zij tevens grondbezitter zijn. En toch zijn juist zij vaak de meest credietwaardigen, hebben juist zij behoefte aan bedrijfskapitaal, aan niet-consumptief crediet.

Dat „het consumptief crediet onder de leeningsdoelenden een groote (juister zou zijn een verre overwegende) plaats inneemt”, wordt in het Verslag V. C. W. erkend. Voor hem, die de werking van het credietwezen van nabij gadesloeg was dit sedert lang geen geheim meer. Evenmin „de verwaarloozing van de controle op de aanwending der credieten”, welke sinds jaren niets te beteekenen had, als zij ooit iets waard geweest is.

Het verstrekken van consumptief crediet op zoo ruime schaal als dit door de afdelingsbanken geschiedt, is niet zonder bedenking. Ongetwijfeld zijn de leeners gewaarborgd tegen de practijken als die der woekeraars. Doch niet alleen is het gemakkelijker

¹⁾ Jammer genoeg vermelden de verslagen nergens, welke salarissen de administrateurs genieten. Het maandgemiddelde van alle salarissen, onkosten, gratificatiën enz. (omschrijving der winst- en verliestrekening!) bedraagt slechts f 2606,— per bank.

geworden aan geld te komen, komt men er, derhalve lichter toe zich in schulden te steken, maar bovendien bewijst niets, dat de omzet der woekeraars verminderd is. Integendeel werd mij van Inlandsche zijde herhaaldelijk medegedeeld, dat heel wat leeningen worden aangegaan om de hoog opgelopen voordeelingen te voldoen van een woekeraar, die derhalve in de, trouwens door de regeling van het credietverband en den ambtelijken steun sterker staande, afdeelingbanken een middel zien hun risico over te dragen; omgekeerd, dat nog vaker schuldenaren der bank, door ambtenaren en desahoofteden nagereden om hun schulden af te betalen, genoegen nemen met voorwaarden van den woekeraar, welke zij, zonder de ambtelijke pressie tot betalen, te zwaar zouden hebben gevonden. In hoeverre dergelijke opmerkingen grond zijn verdient stellig onderzoek. Dat in 1919 aan 497.281 personen¹⁾ f 30.939.189,94 werd uitgeleend, d.i. ruim f 60,— per persoon, grootendeels voor consumptie stemt hem, die weet wat een bedrag van f 60,— voor den gemiddelden Inlander beteekent (in de bedrijfsbelasting werden personen met f 50,— jaarlijks inkomen reeds aangeslagen!) tot zorg en doet hem de vraag stellen: zijn de volksbanken niet meer en meer gaan dienen om de verkoopen aan inlanders te financieren van allerlei handelaren, die zich wel gewacht zouden hebben hun verbruiksartikelen op crediet te leveren, doch het op hoogen prijs stellen, dat een ander de risico van het crediet draagt, de koper contant betaalt."

Keeren wij terug tot de „gecentraliseerde credietverstrekking op papieren gegevens gebaseerd" (verslag C. K.). Een zeer ernstig bezwaar mag niet verzwegen worden; een bezwaar gelegen in de steeds grootere rol, die het personeel belast met het onderzoek der leeningsaanvragen gaat spelen. „Het gehalte dier bankagenten is de zwakke plek van ieder bankbeheer. Zij zijn maar al te vaak geneigd den invloed, dien zij op het toestaan van de leening kunnen uitoefenen ten eigen bate aan te wenden. En de afstand, waarop de leeners zich bevinden van de bank, hun gevoel van afhankelijkheid van het bestaande systeem, weerhoudt hen van verzet tegen die spoedig tot gewoonte wordende misbruiken". (Verslag V. C. W.).

Wel is men met de Volksbanken in een impasse geraakt. Ook hier is geen uitkomst te verwachten, totdat toezicht op en leiding van de Volksbanken zal zijn gekomen aan organen van zelfbestuur voortgekomen uit, in contact staande met, het vertrouwen bezittend van de bevolking, d.w.z. van de leeners. De ontwikkeling van het credietwezen tot een werkelijk volkscredietwezen kan alleen geschieden parallel aan den groei van het zelfbestuur, dat de bevolking van Java niet langer onthouden kan worden, tot volkomenheid.

Het verslag van het V. C. W. geeft in een 7-tal bijlagen allerlei cijfers omtrent de Volksbanken. Te betreuren is, dat de hoofden van balans en winst- en verliesrekening niet meer overeenstemmen. Men vindt in de balans (creditzijde onder opgenomen gelden, rekening courant), kolom 9 Centrale Kas, 10 weerstandsassurantie en bedrijfsfondsen, 11 Inlandsche gemeentecrediet-instellingen, 12 desakassen, 13 andere personen, instellingen of vereenigingen. In de winst en verliesrekening zijn de interesten op de hoofden 10 t/m. 13 vereenigd onder een hoofd (kol. 8).

Iedere toelichting buiten de cijfers ontbreekt. De voor de beoordeeling van den toestand der banken zeer belangrijke vraag, wie de andere personen, instellingen

¹⁾ In het verslag V. C. W. wordt opgemerkt, dat het cijfer van 460.000 leeners op Java beteekent, dat slechts plusm. 5 pCt. der bevolking wordt bereikt. Telt men hierbij echter op het aantal leeners van desabanken (505.000) en loembongs (1.560.829) en houdt men in het oog, dat ook de pandhuisdienst zeer velen crediet verleent, eveneens bijna uitsluitend voor consumptie, dan bespeurt men, dat minstens 25 pCt. van de bevolking van Java van overheidswege crediet wordt verschaft.

gen of vereenigingen genoemd in kol. 13 zijn, kan niet beantwoord worden. En het totaal bedrag van dezen post is niet minder dan f 2.831.988,—. Men weet dan ook niet wat te denken van een beheer als dat der Buitenzorgsche bank, die bij f 194.957— leeningen u/g. f 383.598,— in rekening courant van „andere personen" enz. heeft opgenomen. Nog raadslaachtiger is de nihil post bij deze bank op betaalde interest, over rek. courant. Verbluffend is het voorts den post deposito's aan/van zusterinstellingen op de debetzijde van de totaalbalans der banken met f 179.200,—; op de creditzijde met f 1.195.674,— te zien paraisereen!!

De opgaven in het jaarverslag der Centrale Kas, in het bijzonder het volgende belangrijke staatje der saldi opgenomen gelden

	ult ^o . 1917	ult ^o . 1918	ult ^o . 1919
Van de Centrale Kas f	971.892	f 1.110.499	f 1.620.266
Deposito's	„ 16.235.300	„ 16.655.210	„ 15.543.700
Onmiddellijk opzeggbare gelden van particulieren (d.i. spaar- en andere gelden van particulieren en vereenigingen)	„ 3.180.011	„ 3.366.248	„ 5.371.000
Onmiddellijk opzeggbare gelden van Inl. gemeenten ..	„ 7.599.839	„ 8.722.326	„ 10.246.500
	f 27.987.042	f 29.854.283	f 32.781.466

zijn in de balansen niet terug te vinden.

Voor o/g. Centrale Kas vindt men daar f 1.674.532,—, voor deposito's f 15.624.833,—, spaargelden f 2.128.955,— (inclusief zekerheidsstellingen f 2.327.992,—); gelden van Inlandsche gemeenten f 8.412.140,— en rekening courant anderen f 2.831.988,—. Voorts kassiersgelden f 1.504.331,— en diverse kleinere posten f 533.313,—. Totaal f 30.581.137,—.

Welke cijfers ook de juiste mogen zijn, het blijkt wel welk een groot gedeelte van het bedrijfskapitaal wordt verkregen uit gelden der Inl. gemeenten, welke bij de afd. banken moeten worden gestort, waarover zeer weinig rente vergoed wordt (meestal 2 pCt.; Passeroean en Pemalang 1 pCt.; Tegal 2—3 pCt., tegen aan anderen 6 pCt.!!). Dat deze gelden theoretisch onmiddellijk opeischbaar zijn is practisch niet niet zoo gevaarlijk: de Inl. gemeenten mogen n.l. niet daarover beschikken zonder fiat der Overheid.

Deze fondsen zijn voorts grootendeels afkomstig van de allerarmsten; van hen, die door de afdeelingbanken niet geholpen worden.

Er is derhalve alle reden een regeling te treffen waardoor voor deze fondsen bijzondere waarborgen worden geschapen. Nu behooren de Inl. gemeenten tot de concurrente schuldeischers: in de practijk beteekent dit, dat verliezen ten hunnen laste komen. Zoodra toch de positie van een credietinstelling wankel wordt zullen de particuliere deposito's worden opgezegd; de bank werkt dan uitsluitend met gemeentegeld door, zelfs zijn de Inl. gemeenten verplicht hun saldi te blijven storten. Een kras voorbeeld geeft de Madjalengkasche afdeelingbank. De balans van deze insolvente bank, die met overheidssteun haar bedrijf blijft voortzetten, ziet er als volgt uit:

Debet	
Kas en belegde kasmiddelen	f 118.562,30
leeningen u/g.	„ 219.701,00 ^o
R/c Inl. gemeentecr., inst. en particulieren ...	„ 4.271,35
voorgesloten landraadskosten	„ 3.538,78
subsidie van het gouvernement	„ 600,—
diverse rekeningen	„ 28.102,38
verlies boekjaar	„ 52,63
verlies vorige jaren	„ 121.803,88 ^o
totaal	f 496.632,33
Credit	
deposito's derden en gouvernement	f 17.500,—
spaargelden	„ 10.310,42
Transporteeren ..	f 27.810,42

	Transport	f 27.810,42
R/c Inl. gemeenten		„ 438.759,52
R/c anderé personen, inst. vereenigingen		„ 10.365,67
kassiersgelden		„ 19.079,54
interest te betalen		„ 617,18
		f 496.632,33

De toestand is nog ongunstiger dan de balans aangeeft, daar niets voor dubieuze debiteuren is gereserveerd, de voorgeschoten landraadskosten waarschijnlijk verloren zijn en de groote post diverse rekeningen nog wel eens onzekere vorderingen zou kunnen bevatten.

Toelichting is overbodig. De Inlandsche gemeenten zullen tenslotte het geheele verlies moeten dragen. Tevens blijkt uit dit voorbeeld, dat het niets zou betekenen hun vorderingen bij liquidatie preferent te verklaren. De eenige redelijke oplossing is, dat de staat de Inl. gemeenten waarborgt tegen verliezen, die het gevolg zijn van belegging krachtens voorschriften der overheid.

De kracht der banken is zeer verschillend. Banken als die te Tasikmalaja en Bandoeng met resp. f 377.483,— en f 209.599,— eigen vermogen, bij ruim f 1.500.000,— en f 1.300.000,— leeningen u/g, waarop slechts f 13.304,— en f 1.169,— achterstand was, zijn stellig zeer solide. Van andere echter, bijv. Madjalengka, Sitoebondo met f 54.000,— achterstand op f 78.313,— leeningen u/g. en administratiekosten ten bedrage van 65 pCt. van het uitgeleend bedrag; Benkoelen, als ten minste de post van f 360.000,— voorgeschoten landraadskosten geen onvergeeflijke vergissing is, is de toestand ver van gunstig.

Het verslag van het V. C. W. verwijt de banken terecht onzuinig beheer. Het bedrag der kasmiddelen, ulto. 1919 bedroeg niet minder dan f 7.547.900,—, d.i. f 91.000,— per bank en 22,5 pCt. der opgenomen gelden! De Soekaboemische bank had f 307.050,— kasmiddelen bij f 653.021,45 opgenomen gelden, waarvan f 163.706,53 kassiersgelden; uitgeleend in 1919 f 334.308,31. Meerdere samenwerking der banken door tusschenkomst van de Centrale Kas is dringend noodig.

De bedrijfsuitkomsten, hoewel veel gunstiger dan in 1918, waren nog niet bevredigend. De vermogensvermeerdering bedroeg f 575.300,—, (waarvan alleen voor Bandoeng en Tasikmalaja f 116.134,—) of 1,7 pCt. van het bedrijfskapitaal tegen 1 pCt. in 1918 en 2,52 pCt. in 1919. Uit het normale bedrijf, d.i. buiten boetes en subsidie, werd slechts f 117.200,— of 0,34 pCt. winst gemaakt: daar Bandoeng, Tasikmalaja en Poerwakarta alleen al te zamen f 158.314,23 uit het eigenlijk bedrijf wonnen, leden alle 80 overige banken tezamen f 41.000,— verlies daarop!

Hoofdoorzaak van dezen ongunstigen toestand is de voortdurende stijging der bedrijfskosten. De administratie alléén kostte 8,6 pCt. van het totaal der uitleningen tegen 8,2 pCt. over 1918 en 7,2 pCt. over 1907 en liep uiteen van 3,44 tot 65 pCt.; de totale bedrijfskosten bedroegen 14,15 Ct. van het totaal der leeningen — bovendien loopen deze vaak korter dan 1 jaar en worden zij in termijnen afbetaald. Begrijpelijk is, dat de rentevoet op 18 pCt. gehouden moet worden. Terecht merkt het verslag V. C. W. op, dat uitkomst gezocht moet worden, in het waar mogelijk afdragen der kleine leeners aan de desabanken, vereenvoudiging van het uitleenproces ten aanzien van de credietwaardige vaste klanten, het meer aantrekken van den middelstand (sic), door wlotter hulp, stipte geheimhouding en grooter toeschietelijkheid . . . en voorts door het zoeken naar nieuwe onbetaalde hulp bij de belanghebbenden, d.i. door een streven in coöperatieve richting." Het laatste is stellig het belangrijkste — juist hierop schijnt echter alleen kans, indien hij de zelfbestuursverleening het contact tusschen leeners en overheidstoezicht op de credietverleening wordt hersteld.

Uit bovenstaande beschouwingen en cijfers blijkt

reeds, dat de zekerheid voor de crediteuren zeer uiteenloopt. Gaat men na, dat het zuiver vermogen, (de eenige reserve der banken), 14 pCt. van de opgenomen gelden en 19 pCt. der leeningen u/g, zeer ongelijk over de banken verdeeld is; dat de achterstand, in verslagjaar sterk gedaald van 10,8 pCt. tot slechts 7,8 pCt. der uitstaande leeningen, juist het meest voorkomt bij de finantieel niet zoo bijster sterke banken, dan valt een ander licht op de zoo gunstige verhouding dezer percentages. Wat de directe resultaten zullen zijn van het vermoedelijk spoedig wegvallen van de hulp der bestuursambtenaren bij de inning van den achterstand kan niet onder cijfers gebracht worden. Toch kunnen de depositohouders, althans waar de banken over veel gemeentegelden beschikken hun belegging veilig achten, indien zij de moeite nemen zich op de hoogte te houden van de uitkomsten der banken. Het zal hun dan stellig mogelijk zijn bij zeer slechte resultaten tijdig hun geld op te vragen. Dat hierin tegenover de Inlandsche gemeenten grof onrecht ligt, zagen wij boven.

C. O. V. D. PLAS.

LONDENSCHER CORRESPONDENTIE.

De mijnwerkersstaking; de City over de betaling der Duitsche schadevergoedings-schatkistwissels; verhooging der posttarieven; de houding der Regeering ten opzichte van den Volkenbond; de discussie over de spoorwegwet.

Onze Londensche correspondent schrijft ons dd. 28 Mei 1921:

It is more than a little doubtful whether anything will come out of the new Conference which the Premier called yesterday on the subject of the future regulation of wages in the Coal-Industry. It was generally expected that the Government would produce some new proposals: instead the position is that the onus of settling is thrown upon the men and the owners. The Government will only hand over its promised £10 millions on the condition that a permanent settlement is negotiated, or if this is not possible, that the two sides shall have elaborated machinery which will be able to bring the dispute to an end, and give the country the permanent conditions of industrial peace in the industry for which it is now asking. The Premier took the line that at present owing to the trade depression, there was by no means a desire in all circles to come to an agreement, that business men were perfectly prepared to wait, because they gained, rather than lost thereby. This implication that time is on the side of the capitalistic interests will hardly improve the chances of settlement, and though there is some truth in it, the desire to get back to work is spreading among employers; for the depression is slowly lifting as stocks are cleared, and inquiries are more frequent and at better prices. Even in the woollen industry a better tone is said to be observable. Under these circumstances, the men are by no means likely to be over much impressed by the take-it-or-leave-it attitude with which Mr. Lloyd George confronted them yesterday. Unless the owners have decided to alter their attitude, not a very likely contingency, I am very much afraid that this Conference will come to nothing, though it must now be the case that the miners are on the verge of destitution. The recent heat wave has made the ordinary citizen more or less indifferent to the strike, except when he is unemployed, and even the unemployed seem to take the current state of affairs as if it were part of the order of nature. As I said last week, the prosecution of men for so-called sedition under the Emergency Powers Act is rousing much feeling, as can be seen from the fact that it was raised at the Conference yesterday, before any other point was brought forward by the men.

The International situation conti-

nues to occasion much anxiety among the more thoughtful. The Leipzig trials are quite likely to land us once more in a first class crisis and this continual atmosphere of crises and ultimata is wearing down people's nerves, and is killing hopes of trade. I have been making inquiries as to how the City expects the German Treasury Bills, which are due to be handed over this week-end, will be met. The City believes that part will be renewed, and that the German Government will be able to buy foreign exchange without difficulty for the purpose of meeting the remainder, though it is admitted that the present balances are extremely small. It is said that the balances of the German banks were transferred from their agents to the Bank of England a week ago already, and that the slump in exchange is due to heavy German purchases, though to my mind the fall in the New York rate is simply due to the periodical fluctuations after the Conferences by which our statesmen hope to settle the affairs of the world. The sales are said to be on New York account, in other words, the bulls are losing money, as one always expected they would, in view of past experience.

A nasty shock has been given to optimism this week when the Government announced a rise in postal rates. Rates for foreign postage, for post cards, and for newspaper and other printed matter are to be raised, Sunday collections are to cease all over the country except for local deliveries. As your readers will be aware, there is a difference between London and the rest of the country in this respect, for London has not now a Sunday delivery. The greatest outcry has so far come from the firms that handle the newspaper export business, who state that it will in future pay them to send the papers by boat to France and to post them from Paris instead of from London. Traders resent their advertising matter costing them more, and complain of the delay in getting their Monday mail. The rises are due to the fact that the Post-Office underestimated its expenditure by £3.5 millions recently, and the increases are intended to wipe out the anticipated loss, though it is rather doubtful if this will prove to be the case.

Last night an instructive debate took place in the House of Commons, which once again raised the question of the attitude of the Government to the League of Nations.

Mr. Barnes, the Labour Delegate at the Versailles Conference, raised the question of adhesion to the proposals of the Washington Conference on the question of the 8-hour day and the Maternity Benefit. The Government tabled an amendment to the effect that it was not expedient to proceed to legislate on hours of labour in view of present circumstances. The plea was that a large number of trade agreements now regulated this matter in different industries and legislation would complicate the situation very much. The Maternity Benefit was already covered by the provisions of the existing Insurance Code. The debate really centred round the general question of the respect paid to the League, and some rather plain statements were made; in particular Lord Robert Cecil attacked the attitude of the Government. In the end, the debate was adjourned after a „scene” between the Coalition majority and Lord Robert. But it is only too true that the League commands a great deal of verbal respect but does not alter the attitude of parties in the very least, as the Nauru Island incident, and this question of hours of Labour very clearly show.

The Railway Bill came up for discussion on Thursday evening and though the debate was not conspicuous for its brilliancy, yet it again brought to the front the lack of cohesion in the policy of the Labour Party. The motion for rejection was moved by Mr. Clynes on the ground that the bill prevented

the attainment of nationalisation by consolidating the capitalistic interests involved. He attacked the proposed exclusion of workers' representatives from the new Directorates, in spite of the fact that this was no doubt very inconvenient when so much Labour eloquence is spent in urging the principle of joint control, that one of the biggest unions in the country should show so clearly that it prefers a settlement of the wages issue to the glory of helping to administer the railways, but it is idle to attack the Government for this. Mr. Clynes further attacked the feature in the Bill which makes the reference of wages disputes to the Wages Board compulsory, and suggested that if compulsory arbitration were to be resorted to in this country, the organised workers would only consent to it, if it were accompanied by an agreed division of the product of industry between workers and owners, in the shape of minimum wages, maximum profit rates, and the division of any surplus on agreed lines. Sir Frederick Banbury further elaborated his attack on the bill, and had incurred much odium by presenting a reduction of wages as the alternative to railway bankruptcy or high rates. The absence of Mr. Thomas, the railwaymen's leader, in America, is to be very much regretted, as the N. U. R. has now no proper representation in the House.

The Labour world altogether at present is in a curious state. The N. U. R. seems to be weakening even on the question of refusing to handle imported coal, though a considerable number of men have been suspended for refusing to obey orders, and these men are quite right in saying that they were merely carrying out the instructions of their Union. The strike of the dockers and the ship-stewards also seems to be on the point of collapse. On the other hand, the Cotton Unions are balloting on the question of accepting the proposed reductions, which are, it must be confessed, heavy, being no less than 9.5 per cent of present wages. It is not considered likely that this offer will be accepted, and then we may have more trouble. As a matter of fact, the Unions in the Cotton Industry are practically bankrupt already, so that they cannot finance a strike, but uncertainty as to the wages position is having an adverse effect on buyers.

The hope of the City that the bank rate would come down has led to the result that the absorption of Treasury Bills has been very heavy recently, so that the market has been forced to the Bank at times. Since the reintroduction of the system of tendering for bills, the following has been the position:

Date	Amount Offered	Amount applied for	Rate percent per annum
	(in millions stg.)		
April 21	£ 50.....	£ 51.9.....	£ 5/19/4
„ 28	„ 50.....	„ 76.7.....	„ 5/14/6
May 5	„ 50.....	„ 94.6.....	„ 5/13/—
„ 12	„ 45.....	„ 93.4.....	„ 5/11/3
„ 20	„ 45.....	„ 65.6.....	„ 5/14/11
„ 27	„ 55.....	„ 72.5.....	„ 5/13/2

There has recently been also a considerable contraction of the Currency Note issue, last week's contraction being no less than £4.8 millions. The contraction since the beginning of April is £10.5 millions, and Bank of England notes have been reduced in the same period by over £2 millions.

AANTEKENINGEN.

Dewerking der Engelsche duurtewet.
— Naar aanleiding van het feit, dat op 19 Mei j.l. de duurtewet in Engeland buiten kracht gesteld werd, wordt in het Board of Trade Journal een overzicht gegeven van het werk, dat verricht is krachtens dit stek crisiswetgeving. Gelijk bekend was het doel van de wet, welke in Aug. 1919 van kracht werd, eenerzijds het onderzoek van klachten ter zake van het maken van ongeoorloofde winsten, anderzijds het ver-

zamelen en publiceeren van feiten, met betrekking tot kostprijzen, winsten, verkoopprijzen e.d., ten einde het publiek in staat te stellen, zich een juist oordeel te vormen of gevraagde prijzen redelijk waren of niet. En in de derde plaats werd de Board of Trade gemachtigd, uit alle bronnen informatie te putten met betrekking tot den aard en den omvang en ontwikkeling van trustcombinaties van een overeenkomstigen aard. De Board of Trade droeg zijn bevoegdheden over aan het Central Committee, dat, uit 150 leden bestaande, zich onderverdeelde in 3 Standing Committees, resp. voor prijs-onderzoek, voor klachten en voor trusts. Voor onderzoek naar plaatselijke toestanden werden Local Committees opgericht, 1834 in getal, waarvan 69 intusschen ophiielden te bestaan.

De wet is door den Board of Trade op practisch alle artikelen van dagelijksch gebruik toegepast, met inbegrip van kleeding, huishoudelijke artikelen in den ruimsten zin en alle levensmiddelen, waarvan de prijs niet uit anderen hoofde gecontroleerd werd. Het Complaints Committee kreeg 606 klachten te behandelen, waarvan 431 werden afgewezen, terwijl in 72 gevallen onredelijke winstneming bleek te bestaan en nog 96 gevallen hangende zijn. In 26 gevallen werd een vervolging ingesteld.

Het totale aantal klachten, door Local Committees in Groot-Brittannië onderzocht, is 4646, waarvan 3413 zijn afgewezen en in Ierland 37, waarvan 22 zijn afgewezen. Slechts in zeer weinig gevallen ging men van de uitspraken van een Local Committee in beroep. Hiertoe werden 108 colleges ingesteld, die echter slechts 170 gevallen te behandelen kregen, waarvan twee vijfde ongeveer werd afgewezen. Aan deze mededeelingen wordt toegevoegd, dat men den invloed van de duurtewet als rem op de neiging tot het nemen van onredelijke winsten gedurende een periode van stijgende prijzen en geringe voorraden natuurlijk niet moet afmeten naar het aantal ingediende en behandelde klachten.

Het Journal is voorts van oordeel, dat de wet ongewild preventief gewerkt heeft, want dat kooplieden, welke onder de gegeven omstandigheden geneigd zouden zijn geweest, van de gelegenheid gebruik te maken om onredelijke winsten te maken, thans het gevaar liepen voor een Profiteering Committee gedaagd te worden met de verdere mogelijkheid voor een gewone rechtbank te moeten verschijnen. Verder blijkt uit bovenstaande cijfers dat „profiteering” op aanzienlijk kleinere schaal geschiedt, dan men zoo in het algemeen wel dacht, toen de wet werd aangenomen en dat niet in „profiteering”, maar in andere factoren de werkelijke oorzaken van hoge prijzen gevonden moeten worden.

Behalve dit onderzoek van klachten is veel werk gedaan door het instellen van onderzoekingen met betrekking tot het tweede en derde punt bovengenoemd. Het op deze wijze verkregen materiaal is gepubliceerd in den vorm van rapporten van het Central Committee. De Commissie voor het onderzoek van prijzen heeft reeds gerapporteerd over aspirine, biscuits, borstels en bezems, klompen, het werk van regeeringbureaux, meubelen, lucifers, ijzeren ledikanten, benzine, het plan voor standaard-laarzen en schoenen, tweed, stoffen, en wollen en sajtgarens. Deze rapporten zijn gepubliceerd terwijl de Commissie nog bezig is met haar onderzoek naar schoenen- en laarzenreparaties, gasapparaten, linoleum, en aardewerk.

Het Committee on Trusts heeft een onderzoek ingesteld naar, en gerapporteerd over elektrische lampen, visch, vastgestelde detailprijzen, fruit, glaswerk, ijzer- en staalproducten, wasscherijtarieven, vleesch, melk, oliën en vetten, buizen- en gietstukken, tarieven voor transport langs den weg, zout, naaigaren, zeep, tabak en gist.

Nog niet ten einde gebracht is het onderzoek naar den aard en de ontwikkeling van trusts op het gebied van de productie van alkali, telegraafkabels, cacao

en bijproducten, chocolade, verf en verfstoffen, explosieve stoffen en azijn. Niet vergeten moet worden, dat de regeering haar voornemen heeft aangekondigd zoo spoedig de werkzaamheden van het Parlement dit toelaten een wetsontwerp in te dienen met betrekking tot monopolies.

De resultaten van het Committee on Trusts hebben bewezen, dat in zekere gevallen het bestaan van een combinatie voordelig voor den consument is en dat slechts door de werkzaamheden van de combinatie de prijs voor den consument niet aanzienlijk gerezen is. In andere gevallen trokken feitelijke of mogelijke misbruiken de aandacht. In het bijzonder kwam men tot de conclusie, dat zelfs daar, waar goede resultaten voortvloeien uit de werkzaamheden der trusts, een sterke en hechte organisatie, die een geheel of bijna een geheel tak van handel of nijverheid van essentieel belang controleert; zoo'n groote macht uitoefent, dat het wenschelijk is te zorgen voor een werktuig, dat men zou kunnen gebruiken, wanneer te eeniger tijd haar politiek en werkzaamheden tegengesteld aan het algemeen zouden worden. Bovengenoemde rapporten bevatten veel materiaal, dat van groote waarde zal zijn bij het overwegen van de vraag van permanente wetgeving ten aanzien van dit vraagstuk.

De herbouw der Duitse Handelsvloot. — De wensch om de handelsvloot op volle sterkte te houden en oorlogsverliezen zoo spoedig mogelijk aan te vullen, heeft de Duitse Regeering bewogen tijdens den oorlog ten behoeve der betrokken reederijen groote bedragen voor nieuwbouw beschikbaar te stellen. Eene wet, bekend onder den naam Beihilfengesetz, stelde haar hiertoe in staat. Spoedig echter bleek, dat de reeders bij de met groote sprongen opgaande prijzen niet in staat waren met de beschikbaar gestelde middelen de bestelde schepen te doen afwerken.

Met duurtetoelagen, die onder bepaalde omstandigheden gedeeltelijk zouden moeten worden teruggegeven, werden zij geholpen.

Het Vredesverdrag vernietigde het geheele plan van den herbouw. Het eischte de uitlevering van alle zeeschepen van 1600 brutoregister-tonnen en meer en van de helft der zeeschepen van 1000—1600 brutoreg. ton. Het Rijk onteigende deze schepen krachtens de Wet van 31 Augustus 1919 en verbond zich tot schadevergoeding. Uit dezen samenloop van verdringen ieder naar billijkheid het zijne te geven, bleek eene uiterst moeilijke taak, temeer daar tot dusverre 3 lichamen, de Kriegsausschuss der Deutschen Reederij, de Reichsausschuss für den Wiederaufbau en de Reederei-Treuhandgesellschaft met de verschillende werkzaamheden belast waren.

Algemeen kwam de wensch tot uiting de geheele regeling in eene hand te leggen.

De Regeering stemde hierin toe, maar stelde op den voorgrond dat bij den toestand der Rijksmiddelen van eene volledige schadevergoeding geen sprake meer kon zijn. Slechts voor een compromis was zij te vinden.

Dit vergelijk is thans tot stand gekomen.

Voor een bedrag van ongeveer 15 milliard Mark heeft de Regeering alle aanspraken der reeders afgekocht, met welk bedrag naar men heeft berekend, ongeveer een derde van den verloren gegane scheepsinhoud zal kunnen worden hersteld.

De 3 bovengenoemde lichamen hebben plaats gemaakt voor de Schiffsbau-treuhandgesellschaft m. b. H. te Hamburg, die met M. 100.000.000,— kapitaal werd opgericht en wier taak het zal zijn de ter beschikking gestelde milliardden zoo billijk mogelijk te verdeelen.

Hare werkzaamheden heeft de Treuhandgesellschaft als volgt verdeeld. Eene commissie bestaande uit 5 vertegenwoordigers van reederijen, 1 vertegenwoordiger der werven en 1 onpartijdige, zal zich in het bijzonder bezig houden met de schadevergoeding.

Aan de tweede commissie, bestaande uit 4 vertegenwoordigers der reeders en werven en 4 onpartijdigen, is de regeling van den herbouw opgedragen.

De derde commissie, uitsluitend bestaande uit onpartijdigen, waaronder ook werknemers, zal in het bijzonder met de controle op het beheer belast zijn.

Aldus is, onder uitschakeling der Regeeringsbureaux, eene organisatie verkregen waarvan men verwacht, dat zij de velerlei en dikwijls tegenstrijdige belangen zoo goed mogelijk zal weten op te lossen.

Ook voor de binnenvaart is thans eene Treuhand-gesellschaft, op gelijken grondslag gebouwd, in wording.

Krachtens art. 357 van het Vredesverdrag heeft Duitschland aan Frankrijk een deel van de Rijnvloot uit te leveren en krachtens de beslissing van den Amerikaanschen arbiter Hines zijn daarvoor voorlooppig aangewezen 254.150 ton rijnaken en 23.761 P.K. sleepboten.

Art. 339 en Hoofdstuk 8, bijlage 3 par. 6 van dit verdrag verlangen voorts, uitlevering van een nog nader te bepalen aantal kanen en sleepboten op Rijn, Elbe, Oder, Nemen en Donau ter vergoeding van directe oorlogsschade en ter voorziening van nieuw opgerichte Rijken met materiaal. Herbouw en schadevergoeding zullen ook hier tot tal van moeilijk op te lossen problemen aanleiding geven, in het bijzonder ten aanzien der onteigening van schepen toebehoorende aan particuliere schippers.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — 's-Gravenhage, 15 Maart 1921.

Prof. S. Koenen, Economische beschouwingen betreffende het Jacht- en Wildschadeprobleem, mede in verband met het ontwerp-Jachtwet; Mr. J. Gerritzen, Het Djambi-ontwerp.

The Economic Journal. — Londen, Maart 1921.

B. Malinowski, The primitive economics of the Trobriand islanders; C. R. Fay, Corn prices and the corn laws, 1815—1846; Prof. S. Bauer, Past achievements and future prospects of international labour legislation; R. Trouton, Cancellation of inter-allied debts; W. W. Bryant, The weather and cyclical fluctuations; T. Johnes, Notes on the Social and economic transition in Japan.

Journal des Economistes. — Parijs, 15 Maart 1921.

Yves-Guyot, L'industrie et le commerce britanniques en 1920; A. Raffalovich, Contre le défaillisme monétaire; J. Lefort, Revue de l'Académie des Sciences morales et politiques (du 15 novembre 1920 au février 1921); Brisson-Martin, En Espagne; G. de Nouvion, Les comptes des chemins de fer de l'Etat en 1919; J. Legros, Le Pérou avant, pendant et depuis la guerre; B. L. L. E., La ligue du libre-échange (mars 1921).

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, Februari 1921.

E. Peterffy, Die Entwicklung der amerikanischen Industrie. (Fortsetzung); L. Krafft, Privatwirtschaftslehre und nationalökonomisches Studium.

Weltwirtschaft. — Berlijn, Februari 1921.

Dr. Jung, Der Friedensvertrag und die Auswanderung; H. Fehlinger, Die neuen Pläne zur Schiffbar-machung des Rheins von Basel zum Bodensee; Wernecke, Burma und die Verbindung Indien-Europa zu Land; Dr. O. F. Oehmichen, Internationale Handelsstatistik.

Journal of the Institute of Bankers. — Londen, Januari 1921.

J. F. Darling, Stabilisation of imperial exchanges.

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Gulden).

Hieronder geven wij nogmaals een overzicht der Rijksmiddelen, aangezien in het vorig nummer de cijfers der laatste kolom een overzicht geven over de eerste drie maanden van 1920 inplaats van over de eerste vier maanden van dat jaar.

	April 1921	Sedert 1 Januari 1921	Overeenkomstige periode 1920
Directe belastingen.			
Grondbelasting	621.681	1.469.254	3.074.983
Personeele belasting ..	—	2.925.856	1.785.665
Inkomstenbelasting ..	12.405.377	33.767.727	28.070.654
Dividend- en tantième-belasting	1.375.305	7.990.219	4.574.937
Vermogensbelasting ..	2.942.141	5.647.557	4.622.270
Accijnzen.			
Suiker	3.122.330	13.539.712	12.430.669
Wijn	61.276	515.804	416.624
Gedistilleerd	4.428.717	17.716.901	14.878.998
Zout	15.626	538.152	758.217
Bier	277.199	897.383	472.632
Geslacht	986.443	4.279.895	4.550.568
Belast. op speelkaarten	6.903	29.487	—
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	1.976.557	7.221.005	7.860.106
Registratierechten	4.510.597	13.531.379	15.285.830
Successierechten	2.636.273	10.725.010	11.289.078
Invoerrechten	3.130.767	12.048.152	11.691.796
Gouden en zilveren werken			
Belasting	63.571	274.555	324.763
Essaailoon	104	326	286
Statistiekrecht	473.985	1.293.775	1.376.732
Mijnen	12.841	163.732	208.394
Domeinen	140.505	587.018	519.809
Staatsloterij	24.342	219.205	219.703
Jaacht en visserij	166	1.455	1.269
Loodsgelden	170.660	764.211	473.022
Totaal	39.473.366	136.147.770	124.887.005

OPCENTEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	April 1921	Sedert 1 Januari 1921	Overeenkomstige periode 1920
Directe belastingen.			
Grondbelasting	125.604	297.138	616.569
Personeele belasting ..	*) —	637.334	359.193
Inkomstenbelasting ..	3.417.834	9.680.415	8.375.500
Vermogensbelasting ..	733.277	1.404.088	1.162.413
Dividend- en tantième-belasting	453.851	2.636.772	1.509.729
Accijnzen.			
Suiker	624.466	2.707.942	2.486.134
Wijn	10.255	103.161	83.325
Gedist. (binn.- en buitl.)	442.872	1.771.690	1.487.900
Indirecte belastingen.			
Zegelrecht van buitl. eff.	6.640	107.245	180.491
Registratierechten	—	—	4
Totaal	5.814.799	19.345.785	16.261.258

BELASTINGEN IN VERBAND MET DE BUITENGEWONE OMSTANDIGHEDEN.

	April 1921	Sedert 1 Januari 1921
Verdedigingsbelasting Ia	875.759	1.661.837
Verdedigingsbelasting Ib	2.566.320	5.145.257
Verdedigingsbelasting II	3.484.538	9.143.564
Totaal	6.926.617	15.950.658

*) Hieronder begrepen f 309.049 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissieagents in effecten, enz. (Beursbelasting). *) idem f 1.218.410. *) Idem f 1.983.480.

*) In de maand April pleegt de einduitkeering van de provinciale- en gemeente-opcenten, betreffende den vorigen dienst, plaats te hebben, welke tengevolge van den achterstand op dit middel, de opbrengst over de maand April overtrof.

HANDELSBEWEGING OVER DE MAAND APRIL 1921

(volgens de groepen der naamlijst van goederen, opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

Groepen	Invoer		Uitvoer		Saldo Invoer		Saldo Uitvoer	
	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden
I Dieren en dierlijke producten	13.256.307	9.174.957	44.385.864	35.885.986	—	—	31.129.557	26.711.029
II Plantaard. voortbrengselen	227.029.726	44.043.059	76.788.503	9.860.834	150.241.223	34.182.225	—	—
III Mineralen, metalen en niet in andere groepen opgenomen fabriek. daarv.	859.296.047	41.114.233	212.571.785	26.182.390	646.724.262	14.931.843	—	—
IV Meel en meelfabrieken	16.690.546	4.029.141	12.600.158	2.533.092	4.090.388	1.496.049	—	—
V Chemische producten, geneesmiddelen, verfwaren en kleurstoffen	14.390.205	4.370.212	3.658.282	2.587.140	10.731.923	1.783.072	—	—
VI Olie, hars, was, pek, teer en distillatieproducten van teer; fabrieken van deze stoffen, n. a. g. ...	63.245.357	12.461.362	17.498.820	6.958.386	45.746.537	5.502.976	—	—
VII Hout en fabrieken van hout en dergelijke stoffen; meubelen, v. a. s.	91.794.983	10.282.726	2.375.718	741.801	89.419.265	9.540.925	—	—
VIII Huiden, vellen, leder, lederwerk en schoenwerk	2.040.593	3.205.410	1.484.623	2.057.096	555.970	1.148.314	—	—
IX Garen, touw en touwwerk, weefsels en stoffen, kleederen en modewaren	4.776.607	19.816.386	2.641.342	9.457.304	2.135.265	10.359.082	—	—
X Aardewerk, porselein, pottenbakkerswerk, gebakken steen en andere kunststeen	82.901.489	2.497.361	3.896.863	709.646	79.004.626	1.787.715	—	—
XI Glas	2.655.147	1.073.158	1.479.031	584.494	1.176.116	488.664	—	—
XII Papier	4.949.597	2.856.658	8.035.471	2.409.676	—	446.982	3.085.874	—
XIII Voedings- en genotmiddelen, niet genoemd in de groepen I, II, IV en VI	26.009.433	14.377.390	33.548.045	17.368.001	—	—	7.538.612	2.990.611
XIV Rijtuigen, voertuigen, vaartuigen en luchtvaartuigen ..	14.147.355	5.828.075	2.401.967	2.380.308	11.745.388	3.447.767	—	—
XV Andere goederen dan gebracht onder de groepen I tot en met XIV	17.673.318	20.811.919	5.012.167	7.075.921	12.661.151	13.735.998	—	—
Totaal	1.440.856.710	195.942.047	428.378.639	126.792.075	1.012.478.071	69.149.972	—	—
Waarvan Gouden Zilver, al of niet gemunt (opgenomen in groep III)	325	160.445	21.919	17.972.378	—	—	21.594	17.811.933

OVERZICHT van de waarde van den In- en Uitvoer voor elke maand van het loopende jaar en de drie daaraan voorafgaande jaren, met uitzondering van Munt en Muntmateriaal, in guldens. *)

Maanden	Invoer				Uitvoer			
	1918	1919	1920	1921	1918	1919	1920	1921
Januari	68.009.520	75.073.388	256.207.615	214.136.278	51.437.578	41.321.453	135.932.785	115.985.810
Februari	45.903.517	106.229.028	233.591.043	170.494.270	54.372.261	44.543.205	113.309.645	120.956.498
Maart	48.897.456	148.758.852	187.916.138	213.830.220	47.372.422	52.660.723	68.210.466	107.204.662
April	35.302.563	189.565.086	203.592.812	195.781.602	30.702.241	50.827.142	99.448.337	108.819.697
Mei	35.055.767	257.009.336	298.514.162	—	35.843.354	96.168.708	170.393.137	—
Juni	30.330.163	258.183.821	345.402.373	—	23.040.469	126.270.353	179.478.445	—
Juli	47.764.858	274.264.390	314.861.366	—	35.046.826	133.623.129	177.114.162	—
Augustus	40.567.746	313.403.619	267.956.122	—	25.501.391	163.771.619	130.018.883	—
September	67.610.188	298.107.886	317.368.670	—	27.641.796	162.131.110	165.965.569	—
October	67.702.922	319.833.079	337.338.332	—	12.704.155	214.577.467	148.140.438	—
November	57.929.799	296.351.809	270.811.334	—	15.278.909	171.171.804	156.713.011	—
December	63.282.114	288.958.920	298.567.123	—	22.268.327	154.241.692	156.731.343	—
Totaal	608.356.613	2.825.739.214	3.332.127.090	794.242.370	381.209.729	1.411.308.405	1.701.456.221	452.966.167

*) In de Statistiek over December 1919 zijn de bedragen vermeld met inbegrip van gouden en zilveren munt en muntmateriaal.

The Bankers' Magazine. — Londen, Januari 1921.

A. W. Kiddy, The true significance of our external debt.

Die Bank. — Berlijn, Maart 1921.

A. Lansburgh, Die Reparation; Dr. R. Deumer, Umwandlung von Kreditgenossenschaften in Aktiengesellschaften.

Bank-Archiv. — Berlijn, 1 Maart 1921.

Dr. W. Frisch, Stadtbanken; Dr. R. Quatz, Die deutsche Finanz- und Wirtschaftslage; Prof. Dr. J. Flechtheim, Steuerfreiheit für Erneuerungsfonds?

Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft. — Tübingen, Jahrg. 75, Hft IV.

F. Mataré, Zur Statistik der Sterbefälle in München, während des letzten Friedensjahrfünfts und der drei ersten Kriegsjahre, (Schluss); L. Weisz, Forstpolitische Kernfragen; P. Riebesell, Die neuen Reichssteuertarife vom mathematischen Standpunkt aus; R. Schranil, Zur Neuordnung der autonomen Finanzen im Oesterreich.

Revue générale de Droit International Public. — Parijs, Januari-April 1920.

Bourquin, Le nouveau régime de l'Escaut d'après le projet de traité hollando-belge; C. de Visscher, De la nature du droit appliqué par les cours de prises; A. Rougier, Le traité de Versailles et la neutralité de la Savoie; G. Padoux, Du recours à la Société des Nations en cas de difficultés internationales.

Zeitschrift für Sozialwissenschaft. Leipzig, 9 Maart 1921.

A. Hoffmann, Der Gerechtigkeitsgedanke in der Reichseinkommensteuer; A. Voigt, Die Oekonomie des Geldverkehrs. I; K. Bräuer, Die Finanzlage des deutschen Reiches und die deutsche Geldverfassung.

De Socialistische Gids. — Amsterdam, Maart/April 1921.

J. H. Schaper, De S. D. A. P. en de ontwapening; S. R. de Miranda, Socialistische wethouders; Th. J. Thyssen, De Lager-Onderwijswet 1920; P. Hoogland, Een goede onderwijsbezuiniging; P. Olberg, Het Russische landbouwvraagstuk, II; M. J. Th. Van Dras, Waar gaan we heen? II. (slot); B. Ponstein, Arbeider of ambtenaar? M. van der Graaf, De kritiek op het Taylorsysteem en socialisatie.

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's-Gravenhage, 15 Maart 1921.

Prof. Dr. H. Blink, De Vrije- en Hanze-stad Dantzig als handelsstad in het verleden en heden, met kaartje; Toestand en vooruitzichten van den Italiaanschen landbouw, door „Credito Italiano”, bewerkt door P. G.; Prof. Dr. H. Blink, Het Iberische schiereiland en zijn bewoners, economisch-geographisch beschouwd. I. Het land en zijn producten. Eerste stuk; J. R. J. Ph. Cambier, Nogmaals iets over het schrijven van vreemde aardrijkskundige namen; Loop van de handelsbeweging in Nederlandsch-Indië in de laatste jaren, naar W. de Cock Buning.

The geographical Journal. — Londen, Februari 1921.

The Mount Everest expedition; F. M. Bailey, A visit to Bokhara in 1919; Prof. G. A. F. Molengraaff, Moeern deep-sea research in the East Indian Archipelago; C. Howard Bury, Some observations on the approaches to Mount Everest.

De Indische Gids. — Amsterdam, Januari 1921.

E. A. A. van Heekeren, De nieuwe gouverneur van Suriname; S. Ritsema van Eck, De hervorming van het bestuur in Nederlandsch-Indië; Mr. G. D. Willinck, Het jaarboek van Nederlandsch-Indië van 1920 en zijn leemten.

Idem. — Amsterdam, Februari 1921.

A. M. W. van Renesse, De Intendance als traat d'union tusschen het Indische legerorganisme en de economische oorlogsorganisatie op Java; Dr. A. H. Berkhout, De economische gevolgtrekkingen, voortvloeiende uit een analyse van den djati-opstand en van het djati-boschbedrijf op Java; A. K. J., Hoe staan wij, ondanks, tegenover de opleiding van onze zonen tot ambtenaar bij het Binnenlandsch Bestuur en waarom houden wij ze daarvan terug? J. Koning, Nederlandsch-Indië in de literatuur.

De West-Indische Gids. — 's-Gravenhage, Maart 1921.

Prof. J. C. van Eerde, Een Nederlandsch getuige omtrent de plaats, waar Columbus begraven ligt; Mr. B. de Gaay Fortman, Eene bladzijde uit de geschiedenis van Sint-Eustatius; Tj. Pyttersen, De toekomst van verschillende cultures in Suriname.

Technik und Wirtschaft. — Berlijn, Januari 1921.

W. Hellpach, Die geistigen Kräfte der Wirtschaft; Jungblut, Die rheinische Bimsindustrie; Fr. Oppenheimer, Gustav Schmollers „Soziale Frage”; F. Runkel, Telegrammschlüssel.

Idem. — Februari 1921.

Risch, Neue Formen im Verdingungswesen; P. Stern, Wie soll ein Groszkonzern einkaufen? G. Respondek, Die Hochfrequenz-telephonie und -telegraphie im Wirtschaftsdienst des In- und Auslandes; G. Neumann, Reform der Patentgebühren und der Patentdauer; S. Gesell, Freigeld? O. Heyn, Erwiderung; W. K. Weisz, Industrieller Geldbedarf und Rohstoff-Veredelungskredit.

Idem. — Maart 1921.

Schulz-Mehrin, Formen des Zusammenschlusses von Unternehmungen; W. Franz, Zur Reform der Technischen Hochschulen; Zur Nedden, Reform der Technischen Hochschulen und der Pflege der Wärme-wirtschaftslehre; Thierbach, Die Wasserkräfte der wichtigsten Industrieländer der Erde; R. Haas, Kunst und Technik; H. Hillig, Die Durchgeistigung der gewerblichen Arbeit.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. { Disc. Wissels. 4½ 1 Juli '15 | Zweeds. R.ksbk 6½ 5 Mei '21
Bk. { Bel. Binn. Eff. 5½ 19 Oct. '20 | Bk. v. Noorw. . 7 25 Juni '20
{ Vrsch. in R.C. 6½ 19 Oct. '20 | Zwits. Nat. Bk. 4½ 11 Apr. '21
Bk. van Engeland 6½ 28 Apr. '21 | Belg. Nat. Bk. 5-5½ 19 Mei '21
Duitsche Rijksbk. . 5 23 Dec. '14 | Bank v. Spanje 6 4 Nov. '20
Bk. van Frankrijk 6 8 Apr. '20 | Bank v. Italië. 6 20 Mei '20
Oostenr. Hong. Bk. 6 12 Apr. '21 | F. Res. Bk. N.Y. 6-6½ 5 Mei '21
Nat. Bk. v. Denem. 6 5 Mei '21 | Javassche Bank 3½ 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call- money
	Part. disconto	Prolon- gatie				
28 Mei '21	4½-½	3 1)	5½	4-½	—	7-7½ 1)
23-28 „ '21	4¼-½	3-4	5½-7/8	4-½	—	6½-7½
16-21 „ '21	4¼-4½	3¼ 4½	5½-¾	4-½	—	6-7
9-14 „ '21	—	3-4½	5½	4-½	—	6-7
24-29 Mei '20	3½	6-6½	6¾-7/8	4-½	—	6-7
26-31 Mei '19	3½-¾	3-½	3½/32	4-½	—	4½-5
20-24 Juli '14	3½-¾/16	2¼-¾	2¼-¾	2½-½	2½	1¾-2½

1) Notering van 27 Mei 1921.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Buitengewone fluctuaties belemmerden deze week de zaken, welke desondanks herhaaldelijk zeer grooten omvang aannamen. Vooral in Ponden en Dollars waren de omzetten

groot. Dollars waren opnieuw zeer gezocht en liepen onder sterke schommelingen op tot 2,91. Na een inzinking tot 2,88 werd heden opnieuw tot 2,92 betaald. Ook Ponden konden sterk verbeteren en noteerden heden 11,27, nadat Dinsdag nog voor 11,12 was afgedaan. Parijs en België waren aanvankelijk beduidend flauwer, stegen daarna weder tot 24,45 en liepen verder onregelmatig terug tot 23,90. Markten waren aanvankelijk gezocht, zoodat Woensdag 4,70 betaald werd, daarna trad een daling in, slot ca. 4,62. Van Skandinavië waren Stockholm en Kopenhagen beter, beide ca. 1 pCt.; daarentegen Christiania opnieuw lager 44,30—43,75—44.—. Zwitserland vast 50,20—51,20, slot flauwer op 50,80. Spanje zonder veel handel of verandering. Pesos zeer gezocht, oplopend van 87 tot 95 en meestal moeilijk verkrijgbaar. Weenen iets beter, daarentegen Budapest zeer flauw en ten slotte voor 1,05 aangeboden. Indië 95½—96.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen	Parijs	Berlijn	Weenen	Brussel	New York
23 Mei 1921..	11.14½	24.02½	4.62½	0.68	24.05	2.787/8
24 „ 1921..	11.14½	23.67½	4.62½	0.69½	23.71½	2.82
25 „ 1921..	11.17½	24.40	4.66	0.67½	24.35	2.81
26 „ 1921..	11.20	24.20	4.61	0.67½	24.12½	2.85¼
27 „ 1921..	11.23½	24.17½	4.62½	0.70	24.17½	2.87¼
28 „ 1921..	11.24½	24.02½	4.61	0.70	—	—
Laagste d. w. 1)	11.12	23.45	4.55	0.65	23.45	2.78
Hoogste „ „ 1)	11.25	24.45	4.70	0.72½	24.45	2.91
21 Mei 1921..	11.13	24.35	4.69	0.70	24.42½	2.77¾
13 Mei 1921..	11.11½	23.70	4.82½	0.66	23.65	2.77¼
Muntpariteit..	12.10½	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48¼

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
1) Particuliere opgave. 2) Noteering van 20 Mei 1921.

Data	Stockholm	Kopenhagen	Christiania	Zwitserland	Spanje	Batavia
23 Mei 1921	65.75	50.75	44.40	50.25	37.45	95½-96
24 „ 1921	65.60	50.75	44.—	50.30	37.50	95½-96
25 „ 1921	66.—	50.75	44.—	50.50	37.50	95½-96
26 „ 1921	66.40	50.85	43.80	50.75	37.40	95½-96
27 „ 1921	66.35	51.25	44.—	51.25	37.80	95½-96
28 „ 1921	66.35	51.25	44.15	50.80	37.70	95½-96
Laagste d. w. 1)	65.30	50.40	43.50	50.—	37.40	95½
Hoogste „ „ 1)	66.75	51.25	44.50	51.20	37.90	96
21 Mei 1921	65.90	50.95	44.60	50.10	37.70	95½-96½
13 Mei 1921	66.—	50.50	46.—	49.95	34.20	95-96
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.
2) Noteering van 14 Mei.

Termijnnoteringen der Valuta-Kas
(week van 23—27 Mei 1921.)

Londen.	Ult. Mei	Ult. Juni	Ult. Juli
Hoogste B Koers	disagio 3/8 ct.	disagio 1/2 ct.	disagio 5/8 ct.
Laagste B „	„ 1/4 „	„ 1/8 „	„ 1/4 „
Hoogste L „	„ 1/2 „	„ 1/4 „	„ 1/2 „
Laagste L „	„ 1/8 „	„ 1/8 „	„ 1/8 „

New-York.	Ult. Mei	Ult. Juni	Ult. Juli
Hoogste B Koers	disagio 3/8 ct.	disagio 5/8 ct.	disagio 5/8 ct.
Laagste B „	„ 1/4 „	„ 1/4 „	„ 1/4 „
Hoogste L „	„ 3/8 „	„ 3/4 „	„ 3/4 „
Laagste L „	„ 1/4 „	„ 1/4 „	„ 1/4 „

Parijs.	Ult. Mei	Ult. Juni	Ult. Juli
Hoogste B Koers	agio 5 ct.	agio 5 ct.	agio 7 1/2 ct.
Laagste B „	„ „	„ 2 1/2 „	„ 2 1/2 „
Hoogste L „	„ „	„ 7 1/2 „	„ 10 „
Laagste L „	„ 2 1/2 „	„ 2 1/2 „	„ 5 „

België.	Ult. Mei	Ult. Juni	Ult. Juli
Hoogste B Koers	agio 5 ct.	agio 7 1/2 ct.	agio 12 1/2 ct.
Laagste B „	„ 2 1/2 „	„ 5 „	„ 7 1/2 „
Hoogste L „	„ 5 „	„ 7 1/2 „	„ 10 „
Laagste L „	„ „	„ 5 „	„ 7 1/2 „

Berlijn.	Ult. Mei	Ult. Juni	Ult. Juli
Hoogste B Koers	agio 1 ct.	agio 2 ct.	agio 4 ct.
Laagste B „	„ „	„ 1 „	„ 3 „
Hoogste L „	„ 2 „	„ 5 „	„ 6 „
Laagste L „	„ 1 „	„ 1 „	„ 4 „

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mrk.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
7 Mei 1921	3.88.87	8.22	1.57	34.40
Laagste d. week	3.88.87	8.22	1.57	34.40
Hoogste „ „	3.96.75	8.55	1.64	35.65
21 Mei 1921	4.00.—	8.75	1.68	35.93
14 Mei 1921	4.00.62	8.59	1.75	36.30
Muntpariteit	4.86.67	5.18¼	95¼	409¼

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	13 Mei 1921	20 Mei 1921	21 Mei/27 Mei '21 Laagste/Hoogste	27 Mei 1921
Alexandrië..	Piast. p. £	977/10	977/10	977/10	977/10
*B. Aires 1).	d. p. \$	42.—	42 5/8	42 5/8	45 1/4
Calcutta	£ p. rup.	1/3 5/8	1/3 1/8	1/2 7/8	1/3 7/16
Hongkong ..	id. p. \$	2/6 5/8	2/5 1/8	2/3 1/2	2/6 3/4
Lissabon.....	d. per Mil.	5 1/2	5 1/2	5 1/4	6
Madrid	Peset. p. £	31.25	29.62½	29.65	29.85
*Montevideo 1)	d. per \$	40	41 5/8	41 3/4	43 3/4
Montreal....	\$ per £	4.48	4.46 1/4	4.35	4.47 1/2
*R.d.Janeiro.	d. per Mil.	8 1/4	8 1/2	8 15/32	8 9/16
Rome	Lires p. £	71.75	72.00	71 3/4	73 3/4
Shanghai....	£ p. tael	3/3 3/4	3/2 3/4	3/2	3/3 1/16
Singapore ..	id. p. \$.	2/3 3/4	2/3 3/4	2/3 3 1/16	2/3 3/4
*Valparaiso..	peso p. £	34.30	33.30	33.00	33.50
Yokohama ..	£ per yen	2/4 3/4	2/4 5/8	2/4 9/16	2/5 1/16

*Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert.
2) Noteering van 26 Mei 1921.

NOTEERING VAN ZILVER

	Noteering te Londen	te New York
28 Mei 1921.....	84	58 1/2
21 „ 1921.....	33 1/4	58 5/8
14 „ 1921.....	33 7/8	59 1/4
7 „ 1921.....	35 1/2	62 1/2
29 Mei 1920.....	57 1/4	99 5/8
31 Mei 1919.....	53	108 1/4 2)
20 Juli 1914.....	24 15/16	54 1/8

1) Noteering van 27 Mei. 2) Idem van 29 Mei 1919.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 30 Mei 1921.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 122.593.484,76 B.-bk. „ 22.207.675,95 Ag.sch. „ 80.242.201,53 1/2	225.043.362,24 1/2
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—	—
Idem eigen portef. Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	f 48.694.639,—	48.694.639,
Beleeningen op onderp.	H.-bk. f 68.295.284,80 1/2 incl. vrsch. B.-bk. „ 13.367.078,40 Ag.sch. „ 102.263.512,05	f 183.925.875,25 1/2
Op Effecten	f 176.549.175,25 1/2	
Op Goederen en Spec.	f 7.376.700,—	183.925.875,25 1/2
Voorschotten a. h. Rijk	—	13.493.417,02 1/2
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 56.237.350,— Muntmat., Goud „ 549.727.736,67	f 605.965.066,67
Munt, Zilver, enz.	f 13.064.897,63	
Muntmat., Zilver	—	619.029.964,40
Effecten	Bel. v. h. Res.fonds.. f 4.774.685,12 1/2 id. van 1/5 v. h. kapit. „ 3.903.652,87 1/2	8.678.338,—
Geb. en Meub. der Bank	—	3.594.000,—
Diverse rekeningen	—	20.061.612,44 1/2
		f 1.122.521.208,37
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	„ 5.000.000,—	
Bankbiljetten in omloop	„ 1.029.564.830,—	
Bankassignatiën in omloop	„ 2.413.504,91	
Rek.-Cour. } Het Rijk f —		
saldo's: } Anderen „ 57.813.844,22 1/2		57.813.844,22 1/2
Diverse rekeningen	—	7.729.029,23 1/2
		f 1.122.521.208,37

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat
26 Mei '21	5.518.503	1.948.367	272.334	672.062	26.200.000
19 " '21	5.518.281	1.948.367	271.844	664.547	26.300.000
12 " '21	5.518.074	1.948.367	271.755	661.548	26.450.000
6 " '21	5.517.858	1.948.367	271.640	659.256	26.700.000
27 Mei '20	5.587.053	1.978.278	240.835	630.375	26.050.000
30 Mei '19	5.549.470	1.978.278	306.915	769.911	22.900.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren	Rek. Crt. Staat
	2.592.732	113.056	2.150.290	38.233.195	3.018.711	22.602
	2.669.549	117.835	2.162.387	38.454.998	2.910.888	46.588
	2.628.119	121.147	2.195.450	38.741.680	2.964.531	46.272
	3.047.968	126.722	2.156.980	38.832.839	3.087.147	27.570
	1.902.765	539.265	1.777.635	37.914.835	3.638.987	112.186
	896.613	859.300	1.227.362	34.061.243	3.401.957	146.214
	1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. sald	Beleening van buitenl. vorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleening	Circulatie	Rek. Crt. part.
26 Mei '21	334.857	84.653	480.000	833.024	6.141.082	484.478
19 " '21	334.926	84.653	480.000	814.523	6.155.755	448.918
11 " '21	335.009	84.653	480.000	814.890	6.176.829	447.709
4 " '21	333.545	84.653	480.000	836.865	6.173.739	486.886
27 Mei '20	357.527	84.653	480.000	893.021	5.068.978	1.499.818

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F.R. Notes	In het buitenl.		
4 Mei '21	2.343.358	1.496.914	—	176.540	2.828.586
27 Apr. '21	2.317.569	1.481.404	—	187.194	2.830.118
22 " '21	2.298.071	1.481.410	—	194.733	2.856.700
15 " '21	2.286.379	1.483.001	—	198.198	2.868.527
7 Mei '20	1.941.580	1.263.365	112.781	134.507	3.092.344
9 Mei '19	2.174.348	1.259.469	—	68.436	2.556.749

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Algem. Dekkingsperc. 1)	Percent. Gouddekking circul. 2)
4 Mei '21	2.160.547	1.728.941	101.857	55,3	67,7
27 Apr. '21	2.167.348	1.725.899	101.235	55,0	67,2
22 " '21	2.218.308	1.749.351	101.231	54,1	65,8
15 " '21	2.224.136	1.754.943	101.274	53,7	65,2
7 Mei '20	2.914.456	2.479.900	92.536	42,7	47,1
9 Mei '19	2.150.339	2.391.343	82.228	51,9	63,5

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's. 2) Na aftrek van 35 pCt. der totale dekkingsmiddelen als dekking voor de netto deposito's.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
22 Apr. '21	821	12.289.039	1.240.344	13.318.745	2.937.916
15 " '21	820	12.364.589	1.269.570	13.516.300	2.923.718
8 " '21	820	12.464.689	1.251.801	13.431.345	2.923.013
1 " '21	823	12.558.939	1.263.106	13.521.565	2.925.227
23 Apr. '20	811	15.398.851	1.413.648	14.215.232	2.621.640
25 Apr. '19	771	14.679.331	1.273.146	12.770.889	1.720.352

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 30 Mei 1921.

De grootste aandacht is gedurende de afgelopen berichtsperiode wel gericht geweest, primo op het verloop van het conflict tussohen Engeland en Frankrijk in de kwestie van Opper-Silezië, secundo op de betaling van de 850 miljoen goudmarken, welke Duitsland moest bewerkstelligen als restant van een milliard goudmarken, die in Mei overhandigd moesten worden. Om met het laatste te beginnen, zij hier direct geconstateerd, dat Duitsland, zooals ook de algemeene verwachting was, aan zijn verplichtingen heeft voldaan en dat de Deutsche groote bankinstellingen hierin alle medewerking hebben toegevoerd, door de wissels, die aan de Entente ter voldoening ter hand werden gesteld, van hun endossement te voorzien, zonder eenige vergoeding te verlangen. De Opper-Silezische kwestie is echter nog steeds niet voldoende opgelost. Voorloopig worden Engelsche strijdmachten gezonden, om de Poolsche oproerige elementen in bedwang te houden en dit wordt in Duitsland uit den aard der zaak als een gunstig teeken opgevat, waardoor de beurzen dan ook ten goede beïnvloed zijn geworden. Toch bestaat in ernstige kringen nog zeer groote bezorgdheid dienaangaande. Hoewel het uit de conferenties tusschen de Engelsche en de Fransche staatshoofden wel duidelijk naar voren is getreden, dat de idealen van Korfiaty en van Frankrijk niet zonder meer verwezenlijkt zullen worden, bestaat aan den anderen kant de vrees dat het ten slotte toch tot een verdeling van Opper-Silezië zal moeten komen, welke aanmerkelijke stukken industrieel vervoerde streken van Duitsland zal afscheiden. Doch de groote massa heeft hare gedachten hierover nog niet laten gaan en de beurs paait zich nog met gunstige mogelijkheden, zoolang de definitieve beslissing niet gevallen is. Hierdoor is het ook te verklaren dat de markt te Berlijn een betrekkelijk vaste houding te aanschouwen heeft gegeven. Wel is waar daalden de in den laatsten tijd zoo sterk op den voorgrond getreden oude Rijksleeningen in gevoelige mate, doch dit moet eerder als een natuurlijke reactie worden beschouwd, wijl de buitenlandsche aankopen toch eens moesten eindigen en de speculatie, die in verband met deze buitenlandsche aankopen hausse-engagementen had aangegaan, dan ook tot realisaties zou moeten besluiten. Ondanks de reactie is de notering voor deze soorten dan ook nog hooger, dan enkele weken geleden het geval was. De 5 pCt. Rijksleeningen hadden slechts in bescheiden mate medegedaan aan de voorafgaande heffing, omdat het steun-syndicaat, dat in den tijd der ergste malaise voor de betrokken obligaties aanmerkelijke bedragen heeft opgenomen, thans van de opgewekte stemming gebruik maakte om zeil te minderen, doch ook hier was de tendens ten slotte toch vast te noemen. De aandelenmarkt is echter veel stiller geworden; ondanks den goeden grondtoon, zijn de omzetten sterk in belangrijkheid afgenomen. Alleen aandelen Mannesmann-Rohren konden vrij veel interesse tot zich trekken, omdat men hier de waarschijnlijkheid van een nieuwe emissie in het geding betrok.

Te Londen is de beurs merkwaardig stil geweest. Vrijwel geen enkele factor, die op internationaal gebied de gewoerden in beweging heeft gehouden, kon hier eenige uitwerking oefenen. De mijnwerkersstaking neemt nog veel te veel de aandacht in beslag en hoewel er van alle kanten pogingen in het werk worden gesteld, om in deze tot overinstemming te komen, heeft men nog niet zeer veel bereikt. Meer en meer worden industrie en handelsleven beïnvloed door het gebrek aan brandstof; de plannen, die tot nu toe zijn geopperd tot bijlegging van het geschil of tot aanpassing aan de omstandigheden, hebben nog niet op veel succes kunnen bogen. Intusschen schijnt het toch, alsof men hoopvoller ten opzichte van een spoedig einde van den strijd staat; het Pond Sterling heeft althans gedurende de berichtsperiode een zeer vaste houding aangenomen en die tot het einde kunnen handhaven. Nu staat dit wellicht ook ten deele in verband met de waardevermeerdering van den dollar, die tezelfder tijd te constateeren is geweest, doch gedurende de laatste jaren is, wat de wisselkoersen betreft, het psychologische element een factor van zoodanige beteekenis geworden, dat de opvattingsconflict omtrent een al of niet eindigen van het mijnwerkersconflict ook thans zeer zeker een groote rol bij de koersbepaling van het Engelsche ruilmiddel is geweest. De beurs zelve is, zooals reeds gezegd, apathisch gebleven; inheemsche waarden werden in beperkte mate verhandeld en internationale volgden meestal de aanwijzingen van het buitenland.

Te Parijs heeft eerder een nerveuze stemming de over-

hand gehad. In de eerste plaats moet dit wel worden toegeschreven aan de onvaste houding van valuta-waarden, die sterk fluctueerden in verband met de groote ups-and-downs van den Franschen Franc en die hun stempel plaatsten op de overige ter beurze verhandelde waarden. Deze variaties in de waardeering van het Fransche betaalmiddel stonden ten nauwste in verband met de opvattingen in het buitenland omtrent de financiële positie van Frankrijk, nu de schade-loosstelling van Duitschland langzamerhand binnen komt en met de prospecten, die als gevolg hiervan voor het Fransche economische leven zijn geopend. Het valt niet te ontkennen, dat, zuiver financieel gesproken, Frankrijk groote baten ontvangt, doch aan den anderen kant is men bevreesd, dat de Duitsche uitvoerindustrie, die sterk gestimuleerd wordt door de noodzakelijkheid om te moeten exporteeren en door den lagen stand van de Mark, op den duur een gevaarlijke concurrente voor de Fransche Republiek zal kunnen worden. Deze beide opvattingen botsten tegen elkander en zoo is de nerveuze houding van den Franc en diens gevolge van de Parijsche beurs goed te verklaren.

Hierbij kwamen nog politieke factoren. De rede van den heer Briand betreffende Opper-Silezië heeft wel zeer duidelijk aangetoond, dat bij de Fransche Regeering alles op het spel wordt gezet, om het bondgenootschap met Engeland niet te verbreken, doch het is de vraag, hoever zij hiermede kan gaan, zonder groote ontstemming in den boezem der eigen bevolking te voorschijn te roepen. Indien dan ook ongerustheid in zekere kringen bestaat ten aanzien van de in de naaste toekomst te volgen buitenlandsche politiek, dan is dit zeer begrijpelijk. En even begrijpelijk is het, dat deze gevoelens niet in staat zijn een vaste richting op de beurs in het leven te roepen. Zelfs de allernaaste toekomstbeelden zijn zoo vaag, dat men het niet waagt, hierop belangrijke beurs-posities op te bouwen. Zoo is dezer dagen weer het element van mogelijke erkenning der oude Russische schulden naar voren gekomen, zonder nochtans voorloopig veel effect te sorteeren. In den loop der jaren is dit gerucht reeds zoo vaak verspreid, dat men er begrijpelijkerwijze eenigszins sceptisch tegenover staat, afgezien nog van de vraag, of de houders van oude Russische schulden practisch wel veel aan een eventuele erkenning zouden hebben.

New York is de eenige plaats geweest; naast Amsterdam, waar de tendens bepaald ongeanimeerd moest worden genoemd. Op de beleggingsmarkt heerscht weliswaar groote bedrijvigheid en is ook veel animo te constateeren, doch op de aandelenmarkt is hiervan niets te bemerken. Een bewijs voor de vraag, die thans voor beleggingswaarden bestaat, is wel het welslagen van de Fransche leening ad 100 miljoen dollar. Weliswaar is de rentevergoeding hier vrij groot (7½ pCt.), terwijl het rendement nog verhoogd wordt door den betrekkelijk lagen koers van uitgifte (95 pCt.) en den korten looptijd (20 jaar), doch het is nog slechts kort geleden, dat buitenlandsche obligaties zelfs tegen dergelijke en nog ongunstiger voorwaarden niet voldoende plaatsing konden vinden.

Op de aandelenmarkt echter is, zooals reeds gezegd, de belangstelling maar zeer matig. De herleving in sommige industriële branches is slechts zeer tijdelijk gebleken, de verlaging der staalprijsen heeft tot geen verlevendiging aanleiding gegeven, hoofdzakelijk omdat de grootste bestellers, de spoorweg-maatschappijen, niet in staat zijn orders te plaatsen en derhalve is het vleugje van opleving, dat eenige weken geleden te constateeren is geweest, weer spoorloos verdwenen. Bovendien werkt het feit, dat de dollarkoers in het buitenland weer teekenen van een opgaande beweging vertoont, het aanbod van buitenlandsche zijde in de hand en hoewel dit uit den aard der zaak niet meer zoo groot is, nu reeds aanmerkelijke posten Amerikaanse obligaties en aandelen naar de overzijde van den Oceaan verhuisd zijn, is het begrijpelijk, dat in een toch reeds zwakke markt een dergelijke druk niet ongemerkt voorbij gaat. Bijzondere factoren of speciale fondsen hebben overigens niet de aandacht getrokken.

Te onzent is de afdeling voor staatsfondsen goed prijshoudend geweest. Voor de meeste soorten kon zelfs een niet onaanzienlijke avance geconstateerd worden, hetgeen eensdeels in verband staat met de ook te onzent nog steeds voortdurende vraag naar goede beleggingswaarden, anderdeels met den ruimen stand van de geldmarkt. Nu de bedrijvigheid op de beurs tot een minimum is ingekrompen, is de vraag naar prolongatie-geld slechts zeer gering. De lage geldnotering in de open markt heeft als steeds een opvoeren van het koerspeil der vaste-rente dragende stukken tengevolge gehad. De vraag naar obligaties blijft dan ook buitengewoon groot. Een sterk staaltje hiervan heeft

deze week weder de toewijzing op de inschrijvingen der 7 pCt. Obligaties Lijm- en Gelatinefabriek „Delft” te aanschouwen gegeven. Onder f 50.000,— werd niets toegewezen en de inschrijvers tot f 500.000,— moesten zich tevreden stellen met f 1000,— nominaal. Nu teekent dit natuurlijk wel den buitengewonen omvang van de inschrijvingen, doch doet een keer te meer het licht vallen op het onvoldoende van het tegenwoordig systeem, waarbij ieder, die slechts durf of speculatiezucht genoeg heeft om zijn inschrijving zeer veel te majoreeren, kans heeft niet geheel en al met ledige handen te moeten heengaan. Daarentegen worden de bona-fide inschrijvers, die voor zichzelf een enkel stukje als belegging wenschen of de betrouwbare commissiehuizen en bankiers, die conscientieus de hun gegeven opdrachten uitvoeren, onder het thans vigerende systeem telkenmale teleurgesteld.

In buitenlandsche staatsfondsen en beleggings-soorten ging slechts sporadisch iets om. Chineesche schuldbrieven eerder iets aangeboden; Russen daarentegen jetwat gevraagd, in verband met de reeds hierboven gereleveerde onderstellingen omtrent de erkenning der oude schulden.

		24 Mei.	27 Mei.	30 Mei.	Rijzing of daling.
5 ½ % Ned. W. Sch.	1918	89 ¹⁵ / ₁₆	89 ¹⁵ / ₁₆	89 ¹⁵ / ₁₆	
4 ½ % „ „ „	1916	88 ¹ / ₈	89 ³ / ₁₆	89 ³ / ₁₆	+ 1 ¹ / ₁₆
4 % „ „ „	1916	80 ¹⁵ / ₁₆	80 ⁹ / ₁₆	81 ¹ / ₂	+ 9 ₁₆
3 ½ % „ „ „	70	70 ¹ / ₂	71 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₂
3 % „ „ „	59 ⁹ / ₁₆	60 ¹ / ₈	60 ¹¹ / ₁₆	+ 1 ¹ / ₈
2 ½ % Cert. N. W. S.	49 ¹¹ / ₁₆	50 ¹ / ₈	50 ³ / ₈	+ 15 ₁₆
5 % Oost-Indië 1915	89 ³ / ₄	89 ³ / ₄	90 ¹ / ₄	+ 1 ₄
6 % „ „ 1919	94 ³ / ₈	94	94	3 ₈
4 % Oostenr. Kronenrente		3 ³ / ₈	3 ⁷ / ₈	3 ⁷ / ₈	+ 1 ₁₆
5 % Rusland 1906	7 ¹ / ₁₆	7 ¹ / ₁₆	8 ¹ / ₁₆	+ 1
4 % Rusl. bij Hope & Co.		8	8 ¹ / ₁₆	8 ¹ / ₁₆	+ 1 ₁₆
4 ½ % China Goud 1898	..	62 ¹ / ₄	61 ⁵ / ₈	61 ⁵ / ₈	- 9 ₈
4 % Japan 1899	55	55	55	
4 % Argentinië Buitenl.		53	53 ¹ / ₈	53 ¹ / ₈	+ 1 ₈
5 % Brazilië 1895	49	49 ¹ / ₈	49 ¹ / ₂	+ 1 ₂
7 % Staatsspoor	104 ³ / ₁₆	104	104 ⁷ / ₁₆	+ 1 ₄
7 % Amsterdam	101 ¹⁵ / ₁₆	101 ¹⁵ / ₁₆	102 ³ / ₈	+ 7 ₁₆

De handel op de aandelenmarkt is uitermate minime geworden. Orders uit het publiek worden bijna niet geplaatst, zoodat het grootste deel der omzetten zijn oorzaken vindt in onderlingen handel van de leden der beurs. Er zijn dan ook bijna geen factoren, die de markt een bepaalde richting kunnen geven en indien deze al eens voorkomen, zijn zij van zoodanigen aard, dat de richting meestal dalend wordt. Zoo was dit bijv. in de jongste berichtperiode het geval met suikervwaarden. Indien er afdoeningen uit Indië gemeld worden (hetgeen nog zeer sporadisch het geval is), is dit steeds tot lage prijzen en voor kleine kwantiteiten. Hier kwam nog bij de melding, dat de V. J. S. P. in processen betrokken zal worden, omdat sommige afnemers in gebreke zijn gebleven aan hunne verplichtingen te voldoen. De stemming is dan ook geenszins opgewekt geweest, te minder, waar de commentaren op de dividend-politiek van de Handelsvereniging „Amsterdam” over het algemeen vrij ongunstig hebben geluid.

Dezelfde tendens was vrijwel overheerschend voor de Petroleum-afdeeling, hoewel aandelen Geconsolideerde Hollandische Petroleum hier een uitzondering hebben gevormd. De oorzaak hiervoor is te vinden in de omstandigheid, dat de Astra Romana een dividend van 160 pCt. heeft gedeclareerd en hoewel het nog niet met zekerheid kan worden bepaald, welk percentage aan dividend nu op aandelen Geconsolideerde kan worden uitgekeerd, heeft dit 60 pCt. hoogere dividend toch een zeer gunstigen indruk gemaakt. De markt-tendens als geheel heeft echter niet medegewerkt, terwijl ook de stemming voor het hoofdfonds als regel lusteloos is geweest, zoodat de koers van aandelen Geconsolideerde niet sterk heeft kunnen monteeren. Aandelen Koninklijke Petroleum waren gedrukt, doordat het publiek geen animo tot koopen heeft getoond en ook de buitenlandsche markten eerder een afwijzende houding hebben aangenomen.

Zeer flauw was de rubbermarkt. Het bericht omtrent het oprichten van een Hulpbank voor cultuurondernemingen heeft niet den minsten invloed op de betrokken aandelen gehad. Daarentegen wel de zeer lage noteringen voor het ruwe product te Londen. De inmiddels verschenen jaarverslagen van verschillende rubbermaatschappijen hebben overigens niet tot een betere tendens medegewerkt, hoewel bij de meeste wel rekening is gehouden met een nog verdere depreciatie van het ruwe product. De balansen zijn aldus niet geflatteerd.

Ook de tabakmarkt heeft veel van hare levendigheid

moeten inboeten, doch hier is de stemming per saldo toch opgewekt gebleven. De zeer goede resultaten ook van de jongste inschrijvingen hebben hiertoe medegewerkt.

	24 Mei.	27 Mei.	30 Mei.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	180 ³ / ₄	180 ³ / ₄	181	+ ¹ / ₄
Koloniale Bank	184 ¹ / ₂	180 ¹ / ₄	179 ³ / ₄	- 4 ³ / ₄
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	181 ¹ / ₂	176 ¹ / ₂	176	- 5 ¹ / ₂
Rotterd. Bankvereniging	116	115	115 ¹ / ₂	- ¹ / ₂
Amst. Superfosfaatfabriek	123 ³ / ₄	122 ¹ / ₄	121 ¹ / ₄	- 2 ¹ / ₄
Van Berkel's Patent	100 ³ / ₄	100 ¹ / ₄	100 ¹ / ₂	- ¹ / ₄
Insulinde Oliefabriek	53 ¹ / ₂	54	48 ³ / ₄	- 4 ³ / ₄
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	89 ¹ / ₄	88	88	- 1 ¹ / ₄
Hollandia Melkproducten	197	199	199	+ 2
Philips' Gloeilampenfabriek	348	343 ¹ / ₂	339 ¹ / ₂	- 8 ¹ / ₂
R. S. Stokvis & Zonen	578	578	578	
Vereenigde Blikfabrieken	96 ¹ / ₄	96 ¹ / ₄	91 ³ / ₄	- 4 ¹ / ₂
Compania Mercantil Argent.	142 ¹ / ₄	140 ¹ / ₄	138 ¹ / ₄	- 4
Cultuur-Mij. d. Vorstenland	161 ¹ / ₂	157 ¹ / ₄	153 ¹ / ₂	- 8
Handelsver. Amsterdam	442	426	420 ¹ / ₄	- 21 ³ / ₄
Holl. Transatl. Handelsver.	44	45	45	+ 1
Linde Teves & Stokvis	119 ¹ / ₂	115	115 ¹ / ₂	- 4
Van Nierop & Co's Handel-Mij.	70	66	65	- 5
Tels & Co's Handel-Mij.	62 ¹ / ₄	61	57	- 5 ¹ / ₄
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	221 ¹ / ₂	225 ¹ / ₄	222 ³ / ₄	+ 1 ¹ / ₄
Kon. Petroleum-Mij.	526 ³ / ₄	511 ¹ / ₂	507 ¹ / ₂	- 19 ¹ / ₄
Orion Petroleum-Mij.				
Afgest. Aand.	47	47	47	
Steauna Romana Petroleum				
Mij. Afgest. Aand.	65	64 ¹ / ₄	60 ¹ / ₂	- 4 ¹ / ₂
Amsterdam-Rubber-Mij.	101	96 ¹ / ₂	96	- 5
Nederl.-Rubber-Mij.	53	50	50	- 3
Oost-Java-Rubber-Mij.	172	166 ¹ / ₂	163	- 9
Deli-Batavia	398 ¹ / ₂	390	390	- 8 ¹ / ₂
Deli-Maatschappij	443	440 ¹ / ₄	441	- 2
Medan-Tabak-Maatschappij	348	348	341	- 7
Senembah-Maatschappij	643	635	639	- 4

De scheepvaartmarkt bleef zonder belangstelling en waar noteeringen tot stand kwamen, waren deze meerendeels lager.

	24 Mei.	27 Mei.	30 Mei.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	229 ¹ / ₂	225	221 ¹ / ₂	- 8
" " "gem.eig.	209	209 ¹ / ₂	209	
Holland-Gulf-Stoom-Mij.	102	102	102	
Hollandsche Stoomboot-Mij.	94	94	94	
Java-China-Japan-Lijn	148	141	142	- 6
Kon. Hollandsche Lloyd	77 ¹ / ₂	73 ¹ / ₂	71 ¹ / ₂	- 6 ¹ / ₄
Kon. Ned. Stomb.-Mij.	121 ¹ / ₄	122	120	- 1 ¹ / ₄
Koninkl.-Paketaart Mij.	129 ³ / ₄	126 ³ / ₄	127	- 2 ³ / ₄
Maatschappij Zeevaart	109	106	106	
Nederl. Scheepvaart-Unie	158 ¹ / ₂	160	157 ³ / ₄	- ³ / ₄
Nievelt Goudriaan	233	235	238	+ 5
Rotterdamsche Lloyd	152 ¹ / ₂	154 ¹ / ₂	154 ³ / ₈	+ 1 ⁷ / ₈
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	106	106	106	
" " „Nederland”	196 ¹ / ₂	177 ¹ / ₄ *	177 ¹ / ₄	- 19 ³ / ₄ *
" " „Noordzee”	35	33 ¹ / ₄	32 ¹ / ₂	- 2 ¹ / ₂
" " „Oostzee”	104 ¹ / ₂	104 ¹ / ₂	100	- 4 ¹ / ₂

* Ex. div.

De Amerikaansche markt was voor spoorwegwaardeen iets beter gedisponeerd; daarentegen bleven industriele waarden aangeboden, zonder nochtans groote omzetten.

	24 Mei.	27 Mei.	30 Mei.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry	143 ³ / ₈	143 ¹ / ₂	143 ¹ / ₂	- ¹ / ₈
Anaconda Copper	94 ³ / ₈	92 ¹ / ₁₀	92 ¹ / ₁₀	- 2 ⁵ / ₁₀
Un. States Steel Corp.	94 ¹ / ₂	95 ¹ / ₁₀	95	+ ¹ / ₂
Atchison Topeka	91 ¹ / ₄	92 ¹ / ₁₀	92 ¹ / ₈	+ ⁷ / ₈
Southern Pacific	86	86	87	+ 1
Union Pacific	135 ¹ / ₂	135 ¹ / ₂	137	+ 1 ¹ / ₂
Int. Merc. Marine orig. Com.	17 ⁹ / ₁₀	17 ¹ / ₁₀	17 ¹ / ₁₀	- ¹ / ₂
" " " " prefs.	62 ⁹ / ₁₀	62 ¹ / ₄	61 ³ / ₄	- 1 ¹ / ₁₀

De geldmarkt bleef ruim; prolongatie ten slotte 3 pCt.

GOEDERENHANDEL. GRANEN.

Het weder, zowel in uitvoer als in invoerlanden, is ook in de afgelopen week weder een belangrijke factor geweest bij de vorming der graanprijzen. In West-Europa werden de klachten over droogte steeds algemeener en hier en daar zag men de toekomst reeds donker in. Het einde der week heeft daarin in verschillende landen eindelijk eenige verandering ten goede gebracht. In Frankrijk was dat reeds

eerder het geval en de daar gevallen regen was voldoende, zoodat de oogst er daar nu weder zeer goed voor staat. Duitschland, Engeland en de kleinere West-Europesche landen kregen ook hun deel van den regen, doch slechts in geringe mate en meer neerslag is noodig. Voorloopig is echter bijna overal het gevaar voor ernstige droogteschade geweken. Van werkelijke beteekenis schijnt die schade slechts te zijn in de Vereenigde Staten, waar de langdurige droogte speciaal in het Zuid-Westen veel kwaad heeft gedaan aan de te velde staande tarwe. Er wordt reeds beweerd, dat met eene vermindering in de opbrengst van 5 pCt. moet worden gerekend. Ook daar echter is intuschen regen gevallen. De tarweprijs voor den Juli-termijn te Chicago, die reeds volgens ons laatste weekbericht sterk was gestegen, zette weliswaar die beweging ook in deze week nog voort, doch in het midden der week trad eindelijk eene daling in, die den prijs op 28 Mei weer had teruggebracht tot het niveau van eene week tevoren. Van den Mei-termijn kan dat nog niet worden gezegd. Daarbij was nog eene andere oorzaak dan de droogte in het spel. Weliswaar kan van een corner niet gesproken worden, doch een „squeeze” heeft toch zeker bestaan, die den prijs zeer sterk omhoog dreef. Wel vond op 28 Mei eene daling plaats van niet minder dan 11³/₄ dollarcent per 60 pond, doch daarna bleef de markt weder prijshoudend, zoodat de prijs op 28 Mei nog steeds 4 cent hooger was dan eene week te voren. Van meer beteekenis dan de blijkbaar gemanipuleerde Mei-termijn is voor den gewonen graanhandel de Juli-termijn, de eerste termijn van den nieuwen oogst en deze is nog steeds bijna 20 cent hooger dan in het begin der maand, toen de droogte in het Zuid-Westen zich nog niet liet gelden. Tegenover eene opbrengstvermindering van 5 pCt. schijnt die verhooging voldoende. Het is echter niet de droogte alleen geweest, die de prijsverhoging in Amerika heeft mogelijk gemaakt. De geregelde vraag uit Europa, ook voor de steeds stijgende prijzen, heeft daartoe meegewerkt. Vooral is dit het geval, nu ook Duitschland weder geregeld koopt en zich door de stijgende prijzen daarvan niet liet weerhouden. Dagelijks, behalve op de zeer willige dagen, kwamen er zaken naar Duitschland tot stand. Nederland kocht minder Noord-Amerikaansche tarwe dan in de week tevoren, doch Engeland, ofschoon de omzet niet zeer groot was, trad geregeld als koper op.

Tegenover de ongunstige berichten over de wintertarwe staan mededeelingen uit Noord-Amerika, dat de uitzaai der zomertarwe meevalt en in de Vereenigde Staten waarschijnlijk niet, zooals eerst gemeld werd, bij dien van het vorig jaar zal achterblijven. Ofschoon de prijs, dien de boeren kunnen verwachten, nog steeds veel lager is dan het vorige jaar, schijnen lagere arbeidsloonen en pachten hen toch te doen besluiten tot meerderen uitzaai dan eerst verwacht werd. Ook uit Canada komen nu eindelijk de eerste berichten en deze luiden over het algemeen niet ongunstig. De Argentijnsche markten volgden die te Chicago, doch het slot der week verschild ook daar weinig van de prijzen van 21 Mei. Bij de beschouwing der prijzen, zoowel van Noord- als van Zuid-Amerika, dient echter in het oog te worden gehouden, dat de koersen van dollars en pesos beide sterk gestegen zijn en de tarwe dus in Europa hooger moet worden betaald. De verschepingen uit Argentinië waren wegens de staking te Buenos Aires deze week zeer klein. Aan deze staking is op het einde der week een einde gekomen en men mag dus spoedig weder grootere verschepingen verwachten. Dank zij groote hoeveelheden van Noord-Amerika, was echter in de afgelopen week de geheele verladen hoeveelheid tarwe nog ruim voldoende voor de behoeften der invoerlanden.

Ook voor Argentijnsche tarwe werden weder telkens hogere prijzen betaald. De zaken beperkten zich echter in tegenstelling met Noord-Amerika, van waar tot zelfs Augustus/September aflading gekocht werd, bijna geheel tot afgeladen partijen. Het waren weder vooral de kleinere gebruikers, waarbij ditmaal ook weer Hongarije zich schaarde, die voor deze stoomende partijen hooge prijzen betaalden.

Over het algemeen mag gezegd worden, dat de vraag naar tarwe in Europa levendig blijft, met voorkeur voor speedige posities. Van het gezichtspunt van den handelaar dus eene gezonde positie.

Australië meldt regen en een goeden stand van den oogst, evenals Roemenië, waar ook al de droogte het ergste deed vreezen. Voor dit laatste land bestaat echter wegens den geringen uitzaai ook van den nieuwen oogst geen kans op tarweuitvoer.

Maïs was in de afgelopen week eveneens vast, vooral wegens hooge markten in de Vereenigde Staten, waar ook

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe	Mais	Haver	Tarwe	Mais	Lijnzaad
	Met	Met	Met	Juni	Juni	Juni
28 Mei '21	169 1/4	63 3/4	39 1/4	17,20	7,60	16,40
21 „ '21	167 1/4	59 1/4	39 3/8	17,15	7,60	16,50
28 Mei '20	228	189	103 1/4	24,95	10,15	27,20
28 Mei '19	226	180 3/4	69 3/8	11,25	4,90	26,80 4)
28 Mei '18	220 3)	135 1/2 3)	74 3/8	12,10 4)	5,—	24,35
20 Juli '14	82 1)	56 3/8 1)	36 3/8 1)	9,40 3)	5,38 3)	13,70 3)

1) per Dec. 2) per Sept. 3) Juni 4) Juli.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	30 Mei 1921	23 Mei 1921	30 Mei 1920
Tarwe*	22,—	22,—	40,—
Rogge (No. 2 Western) 1)	21,25	21,—	31,—
Mais (La Plata)	238,—	236,—	397,—
Gerst (48 lb. malting) .. 2)	258,—	250,—	560,—
Haver (38 lb. white cl.) .. 1)	13,—	13,—	22,50
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) 3)	142,—	135,—	225,—
Lijnzaad (La Plata)	375,—	367,—	845,—

1) p. 100 K.G. 2) p. 2000 K.G. 3) p. 1000 K.G. 4) per 1960 K.G. *) Hard/Red Winter Wheat nr. 2.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	23 Mei/28 Mei 1921	Sedert 1 Jan. 1921	Overeent. t/daok 1920	23 Mei/28 Mei 1921	Sedert 1 Jan. 1921	Overeent. t/daok 1920	1921	1920
	Tarwe	26.478	387.090	195.728	—	7.762	69.903	394.852
Rogge	3.653	63.664	3.826	—	—	—	53.664	3.826
Boekweit	113	3.500	2.500	—	500	—	4.000	2.500
Mais	32.434	358.133	113.265	—	32.717	22.059	390.850	135.324
Gerst	2.052	104.561	7.271	655	4.028	120	108.589	7.391
Haver	288	13.270	16.549	—	430	—	13.700	16.549
Lijnzaad	909	66.237	14.755	2.628	44.453	2.424	110.690	17.179
Lijnkoek	1.301	57.951	21.058	2.980	12.276	1.406	70.227	22.464
Tarwemeel	1.080	13.191	18.626	—	1.070	—	14.261	18.626
Andere meelsoorten ...	30	17.309	3.378	—	1.247	100	18.556	3.478

deze graansoort van de droogte te lijden had. Daarin is de laatste dagen verbetering gekomen, doch de vaste stemming is blijven bestaan door vermeerderde exportvraag en hoge varkensprijzen. In Europa was de stemming in het begin der week zeer rustig met weinig vraag, hetgeen in dezen tijd van het jaar trouwens regel is. Levendige Duitse vraag heeft daarin verandering gebracht en langzamerhand kreeg de markt een zeer vast aanzien, vooral weder voor spoedige partijen en ladingen, waarvan verschillende door Duitschland werden gekocht. Vooral de Londense markt, het middelpunt van den handel in ladingen, werd zeer vast met dagelijks stijgende prijzen voor Argentijnse maïs. In Argentinië zelf echter bleef de prijs vrijwel onveranderd. Behalve Argentijnsche kocht Duitschland ook geregeld Noord-Amerikaansche maïs.

Lijnzaad was over het algemeen vast, doch zonder groot omzet. Verscheppingen van Argentinië waren klein.

Nederland. De herleving van de zaken in broodgraan naar Duitschland was aan de markt te Rotterdam zeer merkbaar en de omzet in tarwe was weer ruim, zoolwel in Argentijnsche als in Noord-Amerikaansche soorten. Oostenrijk en Hongarije kochten eveneens en heden werd de verkoop eener tarwelading naar Danzig voor Polen gerapporteerd.

In maïs was, afgezien van enkele zaken naar Duitschland, dat echter vooral ook Plata Maïs te Londen kocht, de omzet niet groot. Nederland zelf toont zeer weinig belangstelling en op Rotterdam stoomende partijen Noord-Amerikaansche maïs werden weder ter overlading naar andere landen verkocht. Plata maïs begint, nu de eerste partijen van den nieuwen oogst spoedig kunnen worden verwacht, meer de aandacht te trekken, doch deze bepaalt zich ook hier weder vooral tot spoedige partijen. De enkele zaken op aflading dienden meestal tot dekking van vroegere verkoopen.

Lijnzaad met vaste prijzen, doch weinig zaken.

SUIKER.

In Duitschland neemt men, blijkens eene bij de fabrieken gehouden rondvraag, de met beetwortelen bebouwde oppervlakte nog ca. 5000 H.A. grooter aan dan door F. O. Licht onlangs geraamd, waardoor de vermeerdering tegenover het vorige jaar 22 1/2 pCt. zoude bedragen.

Over de verschillende suikermarkten valt geen nieuws te vermelden. Overal nog volgt men eene „hand to mouth” politiek, waardoor prijzen voor loco partijen of prompten afscheep van de productielanden aanmerkelijk hooger zijn dan voor levering op termijn.

Te New York luiden de noteeringen: spot centrifugals 5,06 c., Juli 3,51 c., Augustus 3,55 c., October 3,48 c. en December 3,38 c.

Op Java hadden eenige herverkoopen plaats en werd voor prompte witte suiker f 22,— per picol f.o.b. betaald, terwijl er voor Juli/Augustus/September tot 14,50 en zelfs

lager aanbod bestaat. De nieuwe campagne is thans door vele fabrieken begonnen. De nog uit den ouden oogst in de havenplaatsen aanwezige voerschilden zijn betrekkelijk klein, waardoor het groote prijsverschil te verklaren is.

De laatste Cuba-statistiek luidt:

	1921	1920	1919
Weekontvangst tot 21 Mei	114.000	100.945	122.125 tons
Tot. ontv. 1 Dec. '20-21 Mei	2.545.000	2.901.259	2.890.921 „
Werkende fabrieken	172	75	159
Weekexport tot 21 Mei..	47.000	100.329	91.769 „
Tot. exp. 1 Jan. '21 Mei..	1.260.000	2.201.603	1.733.456 „
Totale voorraad 21 Mei..	1.285.000	669.375	1.157.223 „

Terwijl dus nog 172 fabrieken aan het werk zijn tegen 75 verleden jaar, wordt de achterstand door grootere ontvangsten thans met elke week verminderd en is het aan weinig twijfel onderhevig, dat de minderjarige Cuba's de 3 1/2 miljoen tons zal bereiken, zoo niet overschrijden.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per loopende maand	Londen			New York 96 p Ct. Centrifugals
		Tates Cuba No. 1	White Java f.o.b. per Juli/Aug.	Amer. Granulated c.i.f. Mei/Juni	
		Sh.	Sh.	Sh.	
25 Mei '21	—	63/6	21/6	32/-	5,02
18 „ '21	—	66/-	22/6	32/-	5,12
25 Mei '20	—	116/-	120/-	—	23,06
25 Mei '19	—	64/9	31/-	—	7,28
11 Juli '14	„11 1/2	—	—	—	3,28

KATOEN.

Marktbericht van de heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 25 Mei 1921.

Ten gevolge van de Pinkstervacantie hebben wij de vorige week geen bericht uitgegeven en zijn onze laatste noteeringen dus van 11 Mei. Intusschen zijn prijzen van Amerikaansche katoen wat verder gedaald, hoewel het verlies nog geen kwart pence per lb. bedraagt. De weerberichten uit Amerika blijven gunstig en de vooruitzichten van de industrie zijn nog verre van schitterend. De fondsenmarkt is ook weer lager en het aanbod van ruwe katoen blijft grooter dan de vraag. Op den duur zal dit moeten bevenden, daar de nieuwe oogst vrij laat is en de aanplant vanden dien belangrijk is ingekrompen, zoodat er zelfs wat vraag voor de heristmaanden bestaat. Egyptische katoen is ongeveer 1/2 d. gedaald, doch ook hier gaat weinig om. Men meldt, dat de aanplant in Egypte 25 pCt. kleiner is dan verleden jaar en dat de oogst ook later is dan gewoonlijk. Voorspeld in Alexandrië zijn nog groot en deze bedragen in totaal ongeveer één miljoen cantars meer dan verleden jaar.

Prijzen van Amerikaansche garens blijven zeer vast en

zijn in enkele gevallen zelfs iets hooger. De productie wordt verder ingekrompen door gebrek aan brandstoffen, zoodat het aanbod ook vermindert. Zaken met het Oosten onder vinden den nadeeligen invloed van de strike-clausule en de daaruit ontstane onzekerheid van levering. Koopers nemen daarom liever voorloopig een afwachtende houding aan. Voor Indië is nog wel wat vraag voor bundelgarens, doch er gaat ook slechts weinig om. Hetzelfde geldt voor Egyptische garens, die eveneens vast in prijs zijn.

Naar manufacturen bestaat nog steeds een vrij goede vraag. De berichten uit China zijn bepaald beter, maar in Indië is men vooral gesteld op vroege levering, hetwelk in verband met de kolenstaking nog al moeilijkheden oplevert. Prijzen blijven zeer vast en verkoopers zijn niet tot concessies bereid, doch geven er de voorkeur aan voorloopig nog wat te wachten, daar men meent, dat na beëindiging van de kolenstaking de vraag zal toenemen en men dan misschien hogere prijzen zal kunnen krijgen. In verband met de kolenbeperking staan er nog al veel weefgetouwen stil, die anders wel konden loopen. De algemeene stemming van de markt blijft vrij gunstig, hoewel er op het oogenblik niet veel zaken worden gedaan.

	11 Mei 25 Mei	Oost. koersen.	11 Mei 25 Mei
Liverpoolnoteeringen.		T.T. op Indië	1/3 1/8 1/3 1/8
F.G.F. Sakellaridis	16,50 16,00	T.T. op Hongkong	2/6 1/2 2/5 1/4
G.F. No. 1 Oomra	4,40 4,25	T.T. op Shanghai	3/3 1/4 3/2 1/4

Noteering voor Loco-Katoen. (Middling Uplands).

	27 Mei '21	23 Mei '21	14 Mei '21	27 Mei '20	27 Mei '19
New York voor Middling ..	13,15 c	12,50 c	12,55 c	40,— c	34,30 c
New Orleans voor Middling	11,88 c	11,63 c	11,88 c	40,— c	32,— c
Liverpool voor Fy Middling	8,27 d	8,07 d ¹⁾	8,13 d ²⁾	27,35 d	20,92 d

¹⁾ 19 Mei 1921. ²⁾ 13 Mei 1921.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '20 tot 27 Mei '21	Overeenkomstige perioden	
		1919-1920	1918-1919
Ontvangsten Gulf-Havens..	4532	4083	3341
" Atlant. Havens	1422	2923	2107
Uitvoer naar Gr. Britannië	1470	2904	1975
" " 't Vasteland	2991	3004	2279
" " Japan etc..			
Vorraden in duizendtallen	27 Mei '21	28 Mei '20	30 Mei '19
Amerik. havens.....	1579	1063	1296
Binnenland.....	1432	1018	1233
New York	138	44	102
New Orleans	419	333	435
Liverpool	619	1171	534

HUIDEN.

Bericht van de firma Grisar & Co.

In de afgelopen week maakte de hausse verderen vooruitgang en blijft er aanhoudend kooplust tot de verhoogde prijzen. Nu de kortharige huiden geruimd zijn, koopt men ook vlot half en langharige.

De Liebig Maatschappij heeft haar huiden uit de markt genomen en zal ze vermoedelijk bij inschrijving weder aan de markt brengen. De voorraad is zeer beperkt door de enorme omzetten der laatste 14 dagen en prijzen zijn 10 pCt. hooger sinds half Mei.

Mindere soorten beginnen attentie te trekken. Rio's, die begin Mei voor 18 cts. verkrijgbaar waren, houdt men thans op 24 cts.

Inlandsche huiden: Zwakker. Parijs bracht ca. 20 pCt. daling, doch dient men rekening te houden, dat de valuta 15 pCt. hooger is dan eind April. De Amsterdamsche Huidenclub verkoopt 14 Juni haar productie in veiling.

Kalfsvellen: Met eenige neiging tot daling.

Looistoffen: Hooger.

Rotterdam, 28 Mei 1921.

METALEN. IJZER EN STAAL.

Maandoverzicht.

Duitschland. De export naar de geallieerde landen werd zeer ingekort door het dreigen der „sancties”, waardoor vaak de Duitsche werken de overeengekomen leveringen annuleerden.

Prijzen voor draad- en houtschroeven werden in het begin dezer maand verlaagd. Het Stabeisen-verband verminderde wederom de prijzen, hetgeen ook, gedaan werd door den groothandel in Silezië en Polen. De export werd steeds geringer, speciaal naar de Entente-landen werd zoo goed als niets uitgevoerd, en ook de zaken met Holland en Zwitserland krompen in.

Vele Regeeringsmaatregelen werden teruggenomen en den handel meer vrije hand gelaten, doch ook dit mocht niet leiden tot opleving der verkoopen; het „Auslandsge-schäft” bleef stil.

De behoefte aan halfmateriaal is zeer gering, in vorm-ijzer namen de wagonfabrieken nog tamelijk veel af, en gelooft men, dat ook in de toekomst hier nog te doen zal zijn. De regeering gaf veel opdrachten op spoorwegmateriaal, zoodat in deze branche minder geklaagd wordt; ook het buitenland gaf grootere bestellingen.

Wat staf-ijzer betreft, zoo kwam hoe langer hoe minder binnen; alleen datgene, wat direct noodig was, werd besteld. Transacties met het buitenland werden bijna in het geheel niet gedaan. Een te kleine compensatie wordt gegeven door eenige leveringen aan Oostenrijk en Rusland. Ook Z.-Amerika wordt hoe langer hoe meer door de concurrentie ingepalmd. Met een verbetering van den handel in dikke platen valt voorloopig niet te rekenen. Dit is ook het geval met de gewone en dunne platen.

Voor buizen werden vanaf 22 April de prijzen vrijgegeven; de markttoestand was ook voor dit artikel weinig verblijvend. Aanvragen uit het buitenland dienden slechts tot oriëntering.

De verlaging der draadprijzen riep ook al geen opleving wakker. Uit midden- en Noord-Duitschland en uit Silezië bereikten ons even weinig verkwikkende berichten, alleen de handel in scheepsprofielen in Noord-Duitschland was tamelijk goed, daar de werven alle nog voldoende werk hebben.

Amerika. In dit land won gedurende de laatste maand de overtuiging veld, dat Europeesche concurrentie zoo goed als denkbeeldig is. Niet alleen lage prijzen zijn noodig om een concurrentiestrijd te doen slagen, doch zijn deze er eenmaal, dan kunnen langzamerhand de voordeelen, hierdoor ontstaan, verdwijnen, ten gevolge van leveringsmoeilijkheden. Duitschland kan slechts een klein gedeelte van zijn productie uitvoeren, Frankrijk en België produceeren nog te weinig, om een grooten export ter hand te nemen, Engeland is door zijn economische moeilijkheden te zeer op andere aangewezen. De Vereenigde Staten domineeren het internationaal crediet, waardoor zich ook de buitengewone sterkte der ijzerindustrie in dit land toont.

Prijzen van ruw-ijzer worden vaster en de markt ver-toonde in de laatste maand een beweging naar boven; de verkoopen nemen toe, staf-ijzer noteerde hooger, en men gelooft, dat het culminatiepunt bereikt is. Dit is ook het geval met platen, vlak-ijzer en „shape”-materiaal. Beton-ijzer bleef gelijk, de algemeene voorraden werden echter steeds kleiner. De bekende Steel Corporation verlaagde hare prijzen met \$ 1,50 tot \$ 15,— per ton. De aankooopen door Japan worden steeds grooter. Aanvragen voor „tools” zijn gering; op dit gebied is de Duitsche concurrentie zeer sterk.

Engeland. Volgens berichten uit het laatst der maand April waren contracten op het afgewerkte product, als: machines, scheepsplaten, wagons en locomotieven, toe-genomen, doch blijven verkoopen in ijzer- en staalproducten uitermate gering, niettegenstaande de prijzen een dalende tendens bleven toonen. Door de staking in de kolen-districten worden natuurlijk zoo goed als geen zaken gedaan, de meeste werken, welke groote voorraden kolen bezaten, werken slechts op halve kraacht. Is het resultaat der staking echter een vermindering der kolenprijzen, dan zullen de Engelsche werken beter in staat zijn; te velde te trekken tegen de concurrentie van het vasteland, welke op het oogenblik nog bijzonder sterk is, en welke zeer zeker de overhand heeft gekregen op de Britsche markt. Daartegenover staat echter de verminderde vraag der Engelsche verbruikers, doch Duitschland kan zijn ijzer en staal-producten op de Engelsche markt plaatsen tegen een prijs, welke £ 5,— lager is, dan de Engelsche voortbrengingskosten. De oorzaak daarvan zal wel in geldkoers en verschil in arbeidsloonen liggen.

In ieder geval heeft deze concurrentie de Engelsche prijzen gedrukt. Een vermindering der ruw-ijzer prijzen was niet in staat den stoot te geven tot verlevendiging van den Engelschen kooplust. Hier moge er nog op gewezen worden, dat de uitvoer uit Engeland van ruw-ijzer, dat vroeger voor dit artikel de wereldmarkt beheerschte, steeds afneemt, de invoer daarentegen toeneemt.

België. Ook hier had in April door steeds verminderde aanvragen een voortdurend afbrokkelen der prijzen plaats, waardoor vermindering van loonen gebiedend noodzakelijk werd. Hierdoor ontstond reeds staking in de werken van Ougrée, welke, naar men vreest, op andere werken zal overslaan.

Na de Paaschdagen bereikte men een kleine opleving, ontstaan door de staking in Engeland en het dreigend spook der „sancties”, in Duitschland, hoewel menigeen, ook in België, vreesde, dat deze „sancties” voor België evenzoo schadelijk zouden zijn als voor Duitschland.

In walsdraad werd zeer weinig tot stand gebracht, bijzonder ongunstig was de handel in platen. Vreemde concurrenties naar overzee deden zich sterk gevoelen.

Het Universal-ijzerwerk van Ougrée kwam deze maand gereed en dit kan ijzer in alle lengten bij een breedte van 180—800 m/m en een dikte van 7—30 m/m aanmaken.

Door het meer en meer voorradig worden van kolen, het door de kolenstaking meer en meer exporteerden naar Engeland, en het instellen der „sancties” in Duitschland, zijn de prijzen in België vast geworden, en is, waarschijnlijk echter voor korten tijd, een hausse-periode ingetreden.

Frankrijk. Groote teleurstelling verwekte in Frankrijk het feit, dat, hoewel Lotharingen wederom tot het moederland behoort, de totaal-productie zoo goed als in het geheel niet gestegen is, hetgeen wel te wijten zal zijn aan het voor vele maanden niet genoeg aanwezig zijn van brandstof en het eerst weder moeten opbouwen der verwoeste hoogovens. Zeer geïnteresseerd hebben zich de Franschen in de hoogovens van het Saargebied, waartoe de Deutsche bezitters wel zullen zijn gedwongen door de noodzakelijkheid, de benodigde kolen te verkrijgen, welke momenteel, in overvloed, in Frankrijk aanwezig zijn.

Uitgezonderd in Frankrijk, Lotharingen, de Fransche Kolonies en in Marokko, behouden de Saarwerken echter het recht tot vrije concurrentie op de wereldmarkt. Zeer veel ijzer werd in den laatsten tijd geëxporteerd naar Engeland, tegen nog lageren prijs, dan genoteerd door de Belgische exporteurs.

Op 1 Mei besloot het Comptoir Sidérurgique de France tot prijsverlaging en is nog af te wachten, of daardoor een opleving van den handel zal ontstaan; in ieder geval is dit te beoordeelen, als een ernstige poging om het grootste deel der Engelsche markt in handen te krijgen, waartoe zeer zeker als bewijs kan worden aangevoerd, dat Frankrijk begint met het walsen van zuiver Engelsche profielen. 25 Mei 1921.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Ijzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
30 Mei 1921..	nom.	73.2/6	173.12/6	22.10/-	27.10/-
23 „ 1921..	nom.	75.12/6	184.2/6	24.7/6	28.-/-
31 Mei 1920..	nom.	95.2/6	274.15/-	39.-/-	44.-/-
2 Juni 1919..	nom.	79.12/6	235.-/-	22.15/-	35.10/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

RUBBER.

De markt was in de afgelopen week zeer flauw. De inschrijving in Amsterdam had wederom een pover resultaat. Van de 600 tons, welke aangeboden werden, zijn ongeveer 200. tons tot zeer lage prijzen verkocht. Te Londen schijnen in den loop der week groote verkoopen te hebben plaats gevonden en de prijzen aldaar gaven een nieuw laagterecord te zien.

De noteringen zijn: einde voorafgaande week:
 Prima Crêpe loco 42¹/₂ c. 51¹/₂ c.
 „ „ Juni 42¹/₂ „ 53¹/₂ „
 „ „ Juli/Sept. 44¹/₂ „ 55¹/₂ „
 Smoked Sheets loco 42¹/₂ „ 47 „
 „ „ Juni 42¹/₂ „ 49 „
 „ „ Juli/Sept. 44 „ 51 „
 30 Mei 1921.

COPRA.

De markt was deze week flauw gestemd en de prijzen

brokkelden regelmatig af. De consumptie bleef geregeld in de markt.

De noteringen zijn:

Java f.m.s., stoomend f 33,—
 „ „ April/Juni „ 32,50
 „ „ Mei/Juli „ 32,25
 „ „ Juni/Augustus „ 32,—

alles naar Holland/Hamburg.
 Holland alleen f 0,25 lager.

30 Mei 1921.

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

GRAAN.

Data	Petro-grad Londen/ R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol Kanaal	Rotter- dam	Engen- land
23/28 Mei 1921	—	—	6/6	6/6	55/-	55/-
16/21 „ 1921	—	—	6/6	6/6	55/-	55/-
24/29 Mei 1920	—	—	—	10/6 ¹	130/-	112/6
26/31 „ 1919	—	—	—	8/6 ¹	270/-	62/6 ¹
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ¹ / ₄	1/11 ¹ / ₄	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bor- deaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotter- dam	Gothen- burg
23/28 Mei '21	—	—	—	—	—	—
16/21 „ '21	—	—	—	17/6	—	—
24/29 Mei '20	—	65/-	75/-	—	f 12,-	—
26/31 „ '19	25/6 ¹	47/6	47/6	50/-	f 10,-	Kr. 45
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivo- stock West Europa	Chill West Europa (salpeter)
23/28 Mei 1921....	22/6	35/-	—	35/-
16/21 April 1921....	22/6	35/-	—	32/6
24/29 Mei 1920....	110/-	140/-	—	—
26/31 „ 1919....	115/- ¹	160/- ¹	—	—
Juli 1914....	14/6	16/3	25/-	22/3

¹) Voor Britsche schepen.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
 Overige noteringen per ton van 1015 K.G.

INKLARINGEN.

VLISSINGEN.

Landen van herkomst	April 1921		April 1920	
	Aantal schepen	Bruto M ³ .	Aantal schepen	Bruto M ³ .
Binnenl. havens.	3	29.529	2	10.160
Groot-Brittannië	31	223.873	21	125.301
België	2	470	1	2.428
Frankrijk	1	404	2	1.148
Italië ¹)	5	5.122	8	12.169
Levant ²)	29	17.647	6	4.494
Chili	—	—	1	17.552
Totaal	71	277.045	41	173.252
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	42	238.955	32	150.822
Britsche	17	12.112	2	697
Duitsche	2	2.146	1	299
Noorsche	—	—	1	238
Belgische	7	3.296	2	2.984
Fransche	2	806	2	660
Vereen. Staten ..	1	19.730	1	17.552
Totaal	71	277.045	41	173.252

¹) Bijleggers. ²) Zeesleepbooten.

(B. Stofkoper.)

Groeneveld, van der Poll & Co.

Telegramadres
„GROENPOL”

Electrotechnische Fabriek
AMSTERDAM
de Ruyterkade 41-42

Telefoon
N 2078 N 9078
N 9482

Complete installatiën voor
Electrische verlichting en Krachtoverbrenging

ALLEENVERTEGENWOORDIGERS DER

ALLMÄNNA SVENSKA ELEKTRISKA Akt. Bol.

te VÄSTERÅS (Zweden)

Generatoren, Dynamo's en Motoren voor gelijk-, wissel- en draaistroom
Transformatoren en toestellen

**KONINKLIJKE
HOLLANDSCHE
LLOYD**

AMSTERDAM

PASSAGIERS-, VRACHT- EN
POSTDIENSTEN

NAAR

**ZUID-AMERIKA
CUBA EN MEXICO**

EN

NOORD-AMERIKA

ONTVANG- EN BETAALKAS

NIEUWE DOELENSTRAAT 20-22 AMSTERDAM

DEPOSITO'S VOOR 1 JAAR FIXE à 4½ PCT.

GELDEN, OP DEZEN TERMIJN GESTORT, ZIJN NA AFLOOP
VAN HET JAAR ZONDER OPZEGGING BESCHIKBAAR.

NIET OPGEVORDERD ZIJNDE, WORDT DE POST STIL-
ZWIJGEND VOOR GELIJKEN TERMIJN VERLENGD.

DE RENTE KAN NAAR VERKIEZING PER KWARTAAL, PER
HALF JAAR OF PER JAAR ONTVANGEN WORDEN.

DE GRONINGER BANK

Groningen, Winschoten, Stadskanaal, Wildervank, Veendam,
Sappemeer, Delfzijl, Emmen, Hoogeveen, Hoogezand,
Musselkanaal en Ter Apel (Firma TIMMERMAN & SASSEN)

Kapitaal f 6.000.000,— Geplaatst en gestort f 4.598.000,—

Reserves f 401.498,23

VERRICHT ALLE BANKZAKEN

Belast zich met het incasseeren van wissels op
binnen- en buitenland.

NIJGH & VAN DITMAR'S UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ

WIJNHAVEN 111-113 - ROTTERDAM

TELEFOON 7841-7842-7843-7861

BIJKANTOREN te AMSTERDAM, 's-GRAVENHAGE en HAARLEM

Belast zich met het verzorgen van
uitgaven en tijdschriften op elk gebied

**DE RECORD SIGAREN
VAN NEDERLAND.**

IN
ALLE
KRINGEN
HOODT MEN
BRAZILIAANTJES
LA CELESTA
SULEIKA
PAULUS POTTER
WILLIAM PITY
LORD DOUGLAS

VERKRIJGBAAR BIJ DE
VOORNAAMSTE WINKELIERS
FABRIKAAT F. VAN GARDINGE & CO
EINDHOVEN — HOLLAND